

SAVIŠVIETA 2000/2

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos periodinis leidinys
2000 metų liepa – gruodis

Leidinį remia Vokietijos liaudies aukštųjų mokyklų sąjungos tarptautinio bendradarbiavimo institutas

Turinys

- IŽANGOS ŽODIS
- SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO SAVAITĖ 2000
- Lietuvos Respublikos Prezidento sveikinimas
- Nauja tradicija suaugusiųjų švietime. R.Vilimienė
- Nuo idėjos iki rezultato. V.Lukošūnienė
- Konferencija “Suaugusiųjų švietimas: situacija, tendencijos, sprendimai”
- Konferencijos rezoliucija
- Suaugusiųjų švietimo plėtra Lietuvoje. V.Dienys
- Personalo mokymas “Ekranu” akcinėje bendrovėje – viena pagrindinių veiklos kryptių. A.Karoblis
- Savaitės atgarsių kaleidoskopas
- Padėka
- SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMAS EUROPOS SĄJUNGOS RYTŲ PLĖTROS ŠALYSE.
- IIZ/DVV veiklos programa

IŽANGOS ŽODIS

Šis “Savišvietos” leidinys apie *džiugesį, liūdesį ir tikėjimą*.

Apie džiugesį, nes XX amžių Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija palydėjo reikšmingiausiu savo gyvavimo istorijoje renginiu – Suaugusiųjų švietimo savaitė. Džiugu ne todėl, kad triukšmingu tūkstanmečio palydų renginių plane padėtas pliusukas, o todėl, kad renginys buvo reikalingas Lietuvos suaugusiųjų švietėjams ir suaugusiesiems, kurie vis dažniau pajunta norą ar poreikį mokytis. Jie palaikė parodytą iniciatyvą, suteikė jėgų ir ryžto tęsti ir baigti pradėtą darbą. Savaitės mastas įtikino Asociaciją, kad ne tik ji – Prezidentas, Taryba, valdyba, kolektyviniai ir individualūs nariai -, bet ir dauguma suaugusiųjų švietėjų bei jų kolektyvų jau įsisąmonino, jog “suaugusiųjų švietimas – raktas į XXI amžių” (Unesco konferencija, 1997 metai). Renginys sutvirtino LSŠA tikėjimą savo darbu ir jo reikalingumu. Jau daugelį metų teikdama suaugusiųjų švietimo projektus ministerijoms bei Lietuvos fondams, LSŠA girdi teiginį “suaugusiųjų švietimas – ne prioritetas”. Prioritetas – bedarbiai, moterys, socialiai remtinios grupės, kaliniai, NVO ir pan. Bet pamačius, kaip Savaitės renginiuose sutartinai bedradarbiavo institucijos, mokančios ir šviečiančios bedarbius, moteris, pensininkus bei socialiai atskirtas grupes, - nevyriausybinės organizacijos, biudžetinės institucijos bei privačios firmos -, iš tikrųjų tapo akivaizdu, kad *kelias į Lietuvos ateitį*

vingiuoja per teritoriją, kuri įvardinta “suaugusiųjų švietimu” ir šiame kelyje nėra rodyklės “apvažiavimas” (prof. K.Sinkevičius, pirmasis LSŠA valdybos pirmininkas, 1993 m.)

Apie tokio supratimo *džiugesį* yra didžioji “Savišvietos” dalis, pasakojanti apie naująją iniciatyvą, jos gimimą, jos kelius į Lietuvą, jos puoselėjimą ir suklestėjimą.

Mintis, kilusias mąstant apie suaugusiųjų švietimo tendencijas, pateikia LSŠA valdybos pirmininkė Roma Vilimienė savo straipsnyje “ Naujos tendencijos, naujos iniciatyvos suaugusiųjų švietime”.

Vilija Lukošūnienė straipsnyje “Nuo idėjos iki rezultato” dar kartą nuosekliai nužygiuoja Savaitės rengimo ir vyksmo keliu.

Šiandieninio suaugusiųjų švietimo realijas pristato LSŠA prezidentas prof. Vincentas Dienys straipsnyje “Suaugusiųjų švietimo plėtra Lietuvoje”, parengtame pagal jo pranešimo konferencijoje “ Suaugusiųjų švietimas: situacija, tendencijos, aprendimai” tezes.

Personalo mokymo sistemą vienoje iš Lietuvos akcinių bendrovių – Panevėžio “Ekranu” aprašo įmonės personalo direktorius Algis Karoblis, minėtoje konferencijoje skaitęs daug diskusijų sukėlusį pranešimą. Savaitės atgarsių kaleidoskopas vieniems skaitytojams atskleis pilnesnį Savaitės vaizdą, o kitiems grąžins prabėgusiais akimirkas.

Apie džiugesį, kad galime parašyti daug šiltų žodžių atskiriems žmonėms ir kolektyvams už jų indelį į Savaitę. Dėkojame visiems, vienaip ar kitaip prisidėjusiems, dalyvavusiems, rėmusiems. Apibendrinami rezultatus stengėmės surinkti kuo pilnesnį dalyvavusių institucijų vaizdą. Jų sąrašus pateikiame

“Savišvietoje”.

Vieną rėmėją drįsime išskirti iš kitų. Tai – ilgametis LSŠA bendradarbiavimo partneris - Vokietijos liaudies aukštųjų mokyklų sąjungos tarptautinio bendradarbiavimo institutas (IIZ/DVV). Naujajį tūkstantmetį IIZ/DVV pradėjo parengęs naują savo veiklos koncepciją, kurią šiame leidinyje pristatome ir Lietuvos suaugusiųjų švietėjams.

Apie liūdėsį, kad mūsų iniciatyvos neparėmė Lietuvos Vyriausybė, kitos valstybinės struktūros ir fondai, o artimiausia mums pagal veiklos profilį Švietimo ir mokslo ministerija tegalėjo bendradarbiauti palaikydama morališkai. Tuo tarpu 21 pasaulio valstybėje 2000 metų analogiška Savaitė vyko remiant jų Vyriausybės. Ar tai ne paradoksas, kai iš įvairių vyriausybinių tribūnų agituojama būti aktyviais piliečiais, o parodyta iniciatyva neremiamą?

Dėl to truputį liūdna, ir šito liūdesio yra mūsų tekstuose. Jo nedaug, ir daugelyje vietų jis tik tarp eilučių ir po daugtaškiais.

Apie tikėjimą. Mes tikėjome tuo, ką darėme. Mes tikėjome, kad darome gerai, ir žinojome, kad darome ne sau, ne “paukščiukui”, ne parodymui. Darėme žmonėms, kuriems šito reikėjo. Ir mes tikime šiais žmonėmis, nes jie parodė, jog kartu esame jėga. Vaizdo konferencijos metu jaudinomės ir džiūgavome, matydami vieni kitus vienu metu, sveikindami ir linkėdami sėkmės ir ištvermės. Be abejo, mūsų gretose – dar ne visa Lietuva. Bet mes esame išsibarstę po visą Lietuvą. Savaitė pasėjo mumyse norą būti kartu. Esame tikri, kad šis noras išliks ir vienyti kitiems bendriems darbams.

Ir, kaip visuomet, esame pasiruošę priimti Jūsų nuomones, pastabas, komentarus.

Atkreipiame dėmesį, kad pasikeitė pagrindinis LSŠA biuro elektroninio pašto adresas:

lssa-vilnius@delfi.lt

Mums galima skambinti tel./f.: 22 –619032, rašyti adresu: Geležinio vilko 12-432, 2600 Vilnius.

SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO SAVAITĖ 2000

Naujos tendencijos, naujos iniciatyvos suaugusiųjų švietime

Roma Vilimienė,
LSŠA valdybos pirmininkė

Kas apie tai žinoma Lietuvoje?

Kai žmogų, dirbantį su suaugusiais, paklausia, kokia jo profesija, o jis atsako “suaugusiųjų švietėjas”, dažnai nusistebima: “Ką tai reiškia?” Na, o terminas *andragogas* - beveik visai nepažįstamas. Štai – pedagogas – aišku ir tauru – moko vaikus, o andragogas – moko suaugusiuosius – dar nauja. Kartais užduodamas klausimas – *ar Lietuvoje egzistuoja suaugusiųjų švietimas?*

Jei suaugusiųjų švietėjai, norėdami pritraukti visuomenės dėmesį į savo idėjas, kreipiasi į žiniasklaidą, dažnai (tiesa, ne visada) susilaukia atsako: “O, tai skamba įdomiai, bet ... nėra intrigos, skaitytojams/klausytojams/ žiūrovams nebus įdomu...”

Panašiai sutrinka ir švietime dirbantys profesionalai, kuriems suaugusiųjų švietimas nėra visai nesuprantamas, bet tikrai dar - *dėmesio nevertas fenomenas*. Tai Lietuvai kol kas neaktuali veikla – kartais tokie atgarsiai ateina iš įvairių fondų, skirstančių lėšas švietimo ir kultūros projektams.

Pagaliau – valstybės dėmesys suaugusiųjų švietimui. Jis jau pamažu randasi, tiesa, kol kas ne realių darbų, bet palankaus poplekšnojimo per petį pavidalu: “*Taip, to tikrai reikia, bet...*”

1998 m. buvo priimtas Neformalaus suaugusiųjų švietimo įstatymas. Šio įstatymo rėmuose buvo įsteigta Neformalaus suaugusiųjų mokymo taryba, kurios nariai buvo parinkti ekspertiniu, bet ne instituciniu principu. Jos pagrindinis uždavinys plačiausiaja prasme – rūpintis minėto įstatymo įgyvendinimu. Taryba jau parengė keturis poįstatyminius aktus:

- Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo tarybos nuostatų ir sudėties
- Dėl paraiškų gauti lėšų neformaliajam suaugusiųjų švietimui iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pateikimo tvarkos
- Dėl teisės užsiimti neformaliojo suaugusiųjų švietimu įgijimo tvarkos
- Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo finansavimo tvarkos.

Tai rodytų, jog suaugusiųjų švietimo grandis pagaliau sulaukia reikiamo dėmesio, formuojasi suaugusiųjų švietimo politika. Deja, politika – ne tik teisės aktai. Ją sudaro teisės aktai ir konkrečios ekonominės - organizacinės priemonės, reiškančios materialų pagrindą (finansinius išteklius) bei struktūrinių dalinių, padedančių šiems aktams realizuoti, sukūrimą. O štai šito Lietuvoje itin mažai.

O koks Europos požiūris į suaugusiųjų švietimą?

“*Ėjimas į Europą*” – tai pagrindinis Lietuvos politikų, ekonomistų, juristų, etc. šiandienos rūpestis. Apie tai kalba ir švietimo darbuotojai. Žodžiu, puikiai suprantama, kad norint tapti lygiaverte ir lygiateise Europos dalimi, privalu pagerinti ne tik įstatyminius, ekonominius, bet ir švietimo bei kultūros rodiklius.

Išsivysčiusios Europos valstybės (ypač Skandinavijos šalys) suaugusiųjų švietimui teikia išskirtinį dėmesį. Ypatingą reikšmę įgijo suvokimas, kad mokytis reikia visą gyvenimą. Pasaulyje, o ypač Europoje, išskirtinę poziciją įgijo nauja tendencija – “Visą gyvenimą trunkantis mokymasis” (*Lifelong Learning*). Tokios kampanijos, kaip “Viena valanda kasdien” (*One Hour per Day*), turint omeny, kad ta valanda skiriama mokymuisi, “Mokymosi kampanija” (*Campaign for Learning*), “Suaugusiųjų švietimo savaitė” (*Adult Learners’ Week*) ir pan., yra Europos šalių suaugusiųjų švietimo sistemų kasdienybė. Europoje jau senokai prognozuojamas “suaugusiųjų švietimo poreikių tvanas”. Neatsitiktinai 1997m. Hamburge vykusios Penktosios tarptautinės suaugusiųjų švietimo konferencijos moto buvo pasirinktas teiginys “Suaugusiųjų mokymasis – raktas į XXI amžių”. Tas raktas turi savo gana tikslų pavadinimą – “Naujosios kompetencijos” (*New Competencies*). Jas nusako trys sąvokos – žinios, įgūdžiai ir požiūriai (*knowledge, skills and attitudes*), kurios išreiškia tris esminius reikalavimus šiandieniniam žmogui:

- kiekvienoje profesinėje veikloje **žinios** sensta labai greitai (greičiau už patį žmogų), reikia jas gilinti, adaptuoti, o dažnai jas net pakeisti persikvalifikuojant;
- mažai ko vertos žinios, jei jos yra tik galvoje, bet nėra gebėjimo jų išreikšti praktine veikla (ar žmogus, tik paskaitęs, bet nesipraktikavęs, mokės dirbti su kompiuteriu?), todėl reikia turėti **įgūdžių**, leidžiančių tas žinias pritaikyti veikloje;
- šiandieninė demokratėjanti visuomenė reikalauja tam tikrų žmogiškųjų galių, pasireiškiančių mokėjimu bendrauti, bendradarbiauti, būti tolerantiškam, pagaliau įgytas žinias ir įgūdžius taikyti jaučiant moralinę atsakomybę. Tam reikia to, kas apibendrintai ir vadinama **požiūriu**.

Štai į tokius šiandienos reikalavimus ir turi atsiliepti suaugusiųjų švietimas. Tai konkrečiai ir gana tiksliai įvardijo Europos suaugusiųjų švietimo asociacija (*European Adult Education Association – EAEA*)* 2000 m. spalio mėn. Limerike (Airija) vykusioje savo Generalinėje Asamblėjoje. Jos narių atstovai iš įvairių Europos šalių (Lietuvai atstovavo šio straipsnio autorė) priėmė EAEA Memorandumą. Tų pačių metų lapkričio mėn. jis buvo patvirtintas Europos komisijoje Briuselyje.

Memorandumas – gana ilgas ir išsamus dokumentas, kurio pagrindinius teiginius norėtusi pristatyti buvusios EAEA valdybos narės Judith Summers iš Didžiosios Britanijos trumpai suformuluotais šešiais principais (Parengta pagal Judith Summers

“*A Memorandum on Lifelong Learning, “Lline”, 2000, Nr.4*):

Pagrindiniai nauji įgūdžiai: norint išlikti aktyviam šiandieninėje žinių visuomenėje, būtina garantuoti įvairiapusišką ir nuolatinį mokymąsi, įgalinantį įgyti arba atnaujinti žinias ir įgūdžius. Pagrindiniai šandien reikalingi įgūdžiai – kompiuterinis raštingumas, užsienio kalbos, technologinė kultūra, verslininkystės pagrindai, socialinės kompetencijos.

Reikia daugiau investuoti į žmogiškuosius resursus: ženkliai padidinti investicijas į žmogiškuosius resursus, nes didžiausias Europos turtas ir prioritetas – žmogus. Tam turi tarnauti socialinių partnerių sutartys, darbdavių investicijos mokymams, darbuotojų ugdymo schemos ir pan.

Mokymo ir mokymosi inovacijos: diegti efektyvius mokymo ir mokymosi metodus bei kurti aplinką, užtikrinančią visą gyvenimą trunkantį ir visus gyvenimo aspektus apimantį mokymąsi. Jam būdingas į besimokančiojo poreikius orientuotas mokymo procesas, informacinių technologijų taikymas, pagaliau naujas mokytojo vaidmuo mokymosi procese.

Išsimokslinimo įvertinimas: reikia sukurti tokį visuomenės požiūrį, kad būtų vertinami mokymosi rezultatai, ypač turint omeny neformaliojo mokymosi rezultatus. Turi būti sukurtos neformaliojo išsilavinimo žinių akreditacijos sistemos, ypač vertinant žinias, įgytas praktiniame gyvenime.

Informavimas ir konsultavimas apie suaugusiųjų švietimą: siekti, kad kiekvienas Europos gyventojas visą gyvenimą turėtų galimybes prieiti prie patikimų šaltinių apie suaugusiųjų švietimą savo šalyje ir Europoje.

Mokymasis arčiau besimokančiojo namų: sudaryti galimybę besimokančiajam mokytis kuo arčiau savo namų, savo bendruomenės. Kur tik įmanoma, naudoti informacines technologijas.

Į visą gyvenimą trunkantį mokymąsi reikėtų žiūrėti kaip į pagrindinį atsinaujinimo šaltinį.

Suaugusiųjų švietimo savaitė Lietuvoje

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija kartu su savo partneriais organizavo pirmąją Lietuvoje

Suaugusiųjų švietimo savaitę. Mintis ją organizuoti kilo dar 1998 m. EAEA konferencijoje, kuri vyko Turku mieste. Tada mums, konferencijos dalyviams, pasirodė labai patraukli idėja pakalbėti garsiai apie tai, kas jau seniai rūpi ir net skauda - suaugusiųjų švietimo poreikį, naudą ir ... bėdas. Kilo noras **labai garsiai** pasakyti Lietuvos žmonėms ir šalies vyriausybei tai, kas gražiai vėliau buvo suformuluota aukščiau minėtame EAEA Memorandume. Kalbant labai paprastai, mes išsikėlėme uždavinį organizuoti Savaitę, kokios Europos šalyse organizuojamos jau nuo 1992 m. Pirmoji savaitė įvyko Didžiojoje Britanijoje. Mes norėjome informuoti Lietuvos žmones, jog **mokymasis yra jiems svarbus**, kad jis padeda jiems augti profesine ir asmenybės prasme, padeda įgyti didesnę pasitikėjimą savo jėgomis, kelti savo kultūrinį lygį, praturtinti laisvalaikį, pajusti daugiau gyvenimo džiaugsmo. Norėjome pasakyti, kad Lietuvoje yra vis daugiau ir daugiau švietimosi galimybių. Toks tikslas buvo kalbant Lietuvos žmonėms. Antrasis tikslas buvo – **atkreipti vyriausybės ir politikų dėmesį** į žmogaus augimą per švietimą(-si), paakinti ją skirti daugiau realių pastangų suaugusiųjų švietimo sistemai išvystyti. Ypač akcentuočiau, kad visa taip gražiai per Lietuvą nuskambėjusi Savaitė buvo parengta ir vykdoma suaugusiųjų švietėjų iniciatyva, Lietuvos suaugusiųjų švietėjų asociacijos narių (tiek individualių, tiek kolektyvinių) ir jų bendraminčių pastangų dėka, turint minimalų finansavimą iš Vokietijos partnerių (IIZ/DVV), Nacionalinės liaudies aukštesniųjų mokyklų asociacijos (irgi remiant partneriams iš Švedijos) bei Lietuvos darbo rinkos tarnybos ir Suaugusiųjų profesinio mokymo asociacijos. Kaip pasakė Savaitės svečias, žymus Europos suaugusiųjų švietimo sistemos ekspertas, Surrey Universiteto (Didžioji Britanija) profesorius Peter Jarvis, Lietuva – ypatingas fenomenas, pasaulyje niekur nevyko nė viena tokia savaitė be valstybės paramos. **O Lietuvoje įvyko!** Mes visi – sponsorai, dalyviai ir organizatoriai - galime tuo nuoširdžiai džiaugtis, ploti sau per petį ir ... neprarasti vilties, jog to, ką mes padarėme, reikia Lietuvos žmonėms.

Reziumė

Na, o reziumuodama, norėčiau pasakyti - dirbkime vardant suaugusiųjų švietimo, nes jo paplitimas ir sustiprėjimas – demokratėjančios visuomenės ženklas. Tai tokia visuomenė, kurios nariai pasižymi tolerancija, bendradarbiavimu, pilietiniu aktyvumu, suvokia savo atsakomybę už savo paties ir savo šalies gyvenimą. Suaugusiųjų švietimas padeda stiprėti mūsų šaliai ir ekonomiškai, nes gyventojų išsilavinimas – būtina sąlyga valstybei išsilaikyti tarp konkuruojančių išsivysčiusių Europos valstybių. Kaip prieš porą metų Europos suaugusiųjų švietimo asociacijos Generalinėje asamblėjoje Mančesteryje pasakė Didžiosios Britanijos švietimo ministrė baronienė Blakstoun: "Kai žmonės nesimoko, neauga, ekonomika taip pat kenčia be jų energijos, aktyvumo, kūrybiškumo".

Kaip tik todėl suaugusiųjų švietimui reikia ne tik suaugusiųjų švietėjų nuoširdaus triūso, bet ir nuolatinio vyriausybės ir politikų dėmesio. Kaip būtų puiku, kad Lietuva, taip trokštanti kuo greičiau patekti į Europos Sąjungą, skirtų daugiau dėmesio mūsų visuomenės narių asmeniniam, pilietiniam ir profesiniam augimui, būtų tinkamai pasiruošusi sutikti straipsnio pradžioje minėtą ir visose Europos konferencijose prognozuojamą bei jau realiai jaučiamą "suaugusiųjų švietimo poreikių tvaną". Kad valstybė **praktiniais veiksmais** paremtų kol kas daugiau pasišventėlių ir entuziastų palaikomą švietimo sritį – suaugusiųjų švietimą. Ir kad suaugusiųjų švietimas taptų lygiateise viso švietimo dalimi.

---

*Nuo 1993 m. jos nare yra ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija

Nuo idėjos iki rezultato

Vilija Lukošūnienė,
Suaugusiųjų švietimo savaitės 2000 koordinatore

Išlaisvink žmogų ir jis pradės kurti (Antuanas de Sent Egziuperi)

Kai 1999 metų pavasarį iniciatyvinė LSŠA grupė parašė pirmąjį kreipimosi į Lietuvos suaugusiųjų švietėjus sakinį, kviesdama juos organizuoti suaugusiųjų švietimo savaitę, ji nenujautė, kuo virs ši iniciatyva. Suaugusiųjų švietimo savaitė vyksta daugelyje pasaulio šalių, joms 1997 metais pritarė UNESCO konferencija. Iniciatyvinės grupės narius kaip tik ir vienijo noras pažiūrėti, ar Lietuvoje gali būti aktuali suaugusiųjų švietimo savaitės idėja.

Kai 2000 metų rudenį ta pati iniciatyvinė grupė perskaitė regioninių koordinatorių ataskaitas bei suvestines, įsiklausė į Savaitės dalyvių nuomones, atsakė į daugumą telefonų skambučių, peržiūrėjo filmuotą Savaitės medžiagą, susipažino su spaudos atsiliepimais ir apibendrino Savaitės organizavimo patirtį – ji nuoširdžiai džiaugėsi visais tais žmonėmis, kurie atsiliepė į kvietimą. Didžiudamasi Lietuvos švietėjais, ji apgailėstavo tik dėl to, kad tuo pačiu metu negalėjo būti visose vietose, kur diskutavo, kalbėjosi, bendriems darbams vienijosi, šoko ir kitaip šurmuliavo Savaitė.

Manydama, kad šio leidinio publikacijos padės skaitytojams pajusti praėjusios Savaitės ritmą, savo

straipsnyje noriu pateikti idėjos ištakas, pasirengimo Savaitėi chronologiją bei apibendrinamąją statistiką.

Kaip gimė idėja

Prasidėjęs 1992 metais Anglijoje savaitių judėjimas išplito į kitas pasaulio šalis ir tapo bendraminčių vienijančia jėga. Toks švietimo judėjimas padeda formuoti nacionalinę suaugusiųjų švietimo politiką, plačiau propaguoti suaugusiųjų mokymą(si), tenkinti žmonių poreikius švietis. Mokymasis tam, kad būtume, veiktume, gyventume kartu, yra labai svarbus. Į šią sampratą įeina ne tik rašymo, skaičiavimo ir skaitymo įgūdžių tobulinimas. Svarbiausia yra siekti, kad visos moterys ir vyrai taptų laisvesniais ir atsakingesniais piliečiais.

1997 metais 5-oji tarptautinė UNESCO konferencija, skirta suaugusiųjų švietimui, pasiryžo laiduoti, kad XXI –o amžiaus pradžioje nuolatinis mokymasis virstų visuotiniu. Konferencija pakvietė visas valstybes organizuoti suaugusiųjų švietimo savaites, įsipareigojo remti mokymąsi ir užtikrinti Savaitių judėjimo plėtrą.

Savaitės idėją į Lietuvą parvežė LSŠA valdybos pirmininkė Roma Vilimienė, apie šį renginį išgirdusi Europos suaugusiųjų švietimo asociacijos (EAEA) konferencijoje. LSŠA valdybai idėja pasirodė ne tik patraukli, bet ir vertinga, nes skatino suaugusiųjų švietėjus vienyti ir viešai kalbėti apie savo problemas. 1999 metų gegužės mėnesį suaugusiųjų švietimo savaitė vyko Vokietijoje. LSŠA valdybos narė Vilija Lukošūnienė ir LSŠA narė Margarita Jankauskaitė, tuo metu besistažuojančios šioje šalyje, turėjo progą iš arti susipažinti su Savaitės rengimo praktika, padiskutuoti apie jos reikšmę tiek su rengėjais, tiek su Savaitės dalyviais, pabuvoti kai kuriuose renginiuose. Jų įspūdžiai - ir teigiami, ir neigiami, buvo panaudoti, rengiant Savaitę Lietuvoje.

Kaip rengėmės

1999 metų gegužės pabaigoje LSŠA kreipėsi į suaugusiųjų švietėjus, pristatė jiems Savaitės idėją ir kvietė juos palaikyti iniciatyvą.

Jubiliejiniais 2000–siais metais, atsiliepdama į UNESCO raginimą propaguoti tęstinį mokymąsi, LSŠA pirmą kartą Lietuvoje organizuoja Suaugusiųjų švietimo savaitę. Mūsų manymu, savaitė yra puiki proga apsvarstyti susikaupusias problemas, paieškoti galimų sprendimų, apmąstyti ir individualius, ir visuomeninius poreikius. Ši savaitė turėtų tapti suaugusiųjų švietimo institucijų, visuomenės, žurnalistų, politikų ir kitų suaugusiųjų švietimui neabejingų asmenų susitikimo, informacijos mainų ir diskusijų vieta.

Kodėl

- *Lietuvoje suaugusiųjų švietimas nėra nauja idėja – turime gilią, J. Valančiaus laikus siekiančias tradicijas. Šiuo metu jau pakankamai daug valstybinių, nevyriausybinių bei privačių institucijų užsiima suaugusiųjų švietimu. Pamažu, bet vis dėlto formuojasi suaugusiųjų švietimo politika, didėja valstybės institucijų ir politikų dėmesys šiai švietimo sričiai visais lygmenimis: nacionaliniu, regioniniu, bendruomeniniu. Tačiau mums to nepakanka. Mes norime aiškios valstybės politikos dėl tęstinio mokymosi regionuose, finansinės paramos. Rengdami švietėjišką akciją, ketiname paviėšinti, analizuoti šias problemas.*
- *Laikas, kuriame gyvename, kupinas dinamiškų permainų. Jos atveria naujų kūrybinio eksperimentavimo galimybių. Bet kartu pasmerkia negailestingiems išbandymams, neretai palieka gilių dvasinių randų. Ne visus iššūkius pavyksta priimti. Nesugebėjimas rasti optimalų sprendimą sudarko žmonių gyvenimus, virsta opiomis socialinėmis piktžaidėmis. Suaugusiųjų švietimas galėtų pagelbėti pildant profesinės kompetencijos spragas, stiprinant pasitikėjimą savo jėgomis. Suaugusiųjų švietimo savaitės renginiai yra puiki galimybė plačiąjai visuomenei gauti koncentruotą informaciją apie mokymosi galimybes bei jų pasirinkimą.*
- *Vis daugiau visuomenės narių domisi suaugusiųjų švietimu kaip galimybe išmokti tvarkyti savo gyvenimą. Nuolat spartėjantys gyvenimo pokyčiai kelia vis naujų reikalavimų suaugusiųjų švietimo organizatoriams (būti lankstiems, kūrybingiems, neatsilikti nuo laiko reikalavimų ir pan.). Kuo toliau, tuo labiau aiškėja suaugusiųjų švietimo paslaugas teikiančių institucijų kooperacijos ir bendradarbiavimo su kitais partneriais (bibliotekomis, muziejais, firmomis ir t.t.) būtinybė.*

Kokių tikslų siekiame

- *Inspiruoti valstybės politikos formavimą suaugusiųjų švietimo klausimais.*

- *Atskleisti suaugusiųjų švietimo teikiamas galimybes spręsti visuomenines, profesines bei asmenines problemas.*
- *Formuoti aktyvią politiką, žiniasklaidos ir visuomenės poziciją suaugusiųjų švietimo klausimais.*
- *Stiprinti suaugusiųjų švietimo informacinę bazę.*

Kokius uždavinius spręsimė

- *Informuosime visuomenę apie mokymosi ir švietimo Lietuvos miestuose ir rajonuose galimybes.*
- *Inicijuosime valstybinių, visuomeninių institucijų ir plačiosios visuomenės diskusiją suaugusiųjų švietimo klausimais.*
- *Sudarysime realią galimybę suaugusiųjų švietimo organizacijoms bendradarbiauti tarpusavyje bei su kitais švietimu suinteresuotais partneriais (įmonėmis, organizacijomis, firmomis ir kt.).*
- *Angažuosime visuomenės informavimo priemones suaugusiųjų švietimo idėjoms propaguoti.*

Kokių laukiame rezultatų

- *Miestų ir rajonų bendruomenės galės disponuoti kompleksiška informacija švietimo/mokymo klausimais naudodamos išleistą informacinę medžiagą (žinyną, konferencijos medžiagą, bukletus).*
- *Kontaktai, užsimezgę įgyvendinant projektą, suformuos pagrindus tolimesniam švietimo institucijų ir potencialių partnerių (bibliotekų, muziejų, savivaldybių, firmų ir pan.) bendradarbiavimui, skatins kooperacijos proceso plėtotę ir naujų galimybių paieškas.*
- *Bendradarbiavimas su žiniasklaida sustiprins supratimą apie suaugusiųjų švietimo svarbą ir skatins aktyvesnį šių idėjų propagavimą.*
- *Suaugusiųjų švietimo problemų įvardinimas padės ieškoti valstybinėms ir visuomeninėms institucijoms konstruktyvių sprendimo būdų.*
- *Suteiktas impulsas keistis visuomenės nuomonei apie suaugusiųjų švietimą stiprins mokymosi motyvaciją, kels kokybinius reikalavimus, formuos poreikį kompleksiškai spręsti suaugusiųjų švietimo problemas.*

Kaip galima dalyvauti

- *Pristatyti savo mokymo institucijos mokymo planus, pasiūlymus ir projektus atvirų dienų, grupinio darbo, mugių, individualių prezentacijų metu.*
- *Organizuoti bendruomenės, regiono savivaldos organų bei plačiosios visuomenės susitikimus, diskusijas.*
- *Įtraukti žiniasklaidą (radiją, televiziją, laikraščius) į Savaitės bei suaugusiųjų mokymosi propagavimą, rengti spaudos konferencijas ir pan.*
- *Organizuoti bendrus renginius su kitomis suaugusiųjų švietimo institucijomis, bibliotekomis, muziejais, darbo biržos mokymo centrais ir t.t.*

Kviečiame Jus dalyvauti rengiant suaugusiųjų švietimo savaitę ir paremti idėjomis Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos iniciatyvą parengiamuoju laikotarpiu bei renginiais savaitės metu savo kaime, rajone, mieste, mikrorajone.

1999 metų liepos mėnesį į kreipimąsi atsiliepia 33 suaugusiųjų institucijos. Tai paskatina LSŠA dirbti toliau. Sudaromas Savaitės organizavimo komitetas, apsvaustoma, kokie renginiai galėtų vykti Savaitės metu, numatoma, į kokius fondus reikėtų kreiptis finansavimo.

Aptariant Savaitės eigą akcentuojama, kad pagrindiniai renginiai turėtų vykti ne Vilniuje bei kituose didžiuosiuose Lietuvos miestuose, o rajonų centruose ir kitose mažesnėse vietovėse. Apibendrinančiu politiniu renginiu numatoma teorinė konferencija "Suaugusiųjų švietimas: situacija, tendencijos, sprendimai", o vienijančia grandimi įsivaizduojama žiniasklaida. Su dideliu įkvėpimu ir pasitelkus geriausias kūrybines jėgas Spaudos, radijo ir TV rėmimo fondui parengiamas projektas "Sveikas, žinių tūkstantmeti!" Dalyvauti jame sutinka daugelis regioninių ir savivaldybių laikraščių, kelios radijo ir TV stotys, medžiagą rengti pažada geriausi suaugusiųjų švietimo teoretikai ir praktikai. Deja...

Užbėgant įvykiams už akių, galima pasakyti, kad per visą rengimo laiką Savaitės projektas 5 kartus buvo pateiktas įvairioms Lietuvos institucijoms bei fondams (Švietimo ir mokslo ministerijai, Lietuvos Vyriausybei, jau minėtam Spaudos, radijo ir TV rėmimo fondui, UNESCO komisijos Lietuvoje atstovybei, Baltijos – Amerikos partnerystės programai), deja, nė viena iš minėtų institucijų nerado galimybių, reikalo,

o greičiausiai noro paremti iniciatyvą finansiškai.

1999 metų gruodis

- Įvyksta pirmasis koordinacinis Savaitės rengėjų iš visos Lietuvos susitikimas. Jame dalyvauja 53 institucijų atstovai. Susitikimo metu gimsta pirmieji konkretūs Savaitės renginių planai, vyksta partnerių kooperacija, ieškoma Savaitės moto.
- Vokietijos liaudies aukštųjų mokyklų sąjungos tarptautinio bendradarbiavimo institutas (IIZ/DVV) suteikia finansinę paramą Savaitės parengiamiesiems darbams .
- Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo studijų centro kvietimu dalyvauti suaugusiųjų švietimo savaitės renginiuose sutinka prof. Peter Jarvis iš Didžiosios Britanijos.
- Informacija apie Savaitę skelbiama per radiją.

2000 metų sausis

- Išleidžiamas pirmasis Savaitės informacinis biuletenis.
- Skelbiamas Savaitės moto - Suaugusiųjų mokymasis: teisė, privilegija ar pareiga?

2000 metų vasaris – kovas

- Išleidžiama vaizdinė Savaitės medžiaga: plakatas bei atviručių rinkinys.
- Sudaromas organizacinis Konferencijos komitetas.

2000 metų balandis

- Kartu su Švietimo ir mokslo ministerija parašomi laiškai savivaldybių merams, jie kviečiami remti Savaitės iniciatyvą.
- Numatoma konferencijos tematika (plačiau apie konferenciją psl....)
- Pradedama Konferencijos dalyvių registracija.

2000 metų gegužė

Gavus neigiamus atsakymus iš visų institucijų, į kurias buvo kreipiamasi finansavimo, sprendžiamas klausimas: būti ar nebūti suaugusiųjų švietimo savaičiai Lietuvoje? Idėjai žlugti ir organizacinio komiteto energijai išsekti neduoda vien tik suaugusiųjų švietėjų aktyvumas.

- Organizacijų, norinčių dalyvauti Savaitės renginiuose, skaičius išauga iki 80.
- Kauno regioninis distancinio mokymo centras pasiūlo Savaitės konferencijos techninę dalį organizuoti savo lėšomis.

2000 metų birželis

- Į Savaitės organizatorių gretas įsijungia Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba ir Profesinio suaugusiųjų mokymo asociacija, skirdamos lėšų Konferencijos medžiagai ir Savaitės renginių programai spausdinti.

2000 metų liepa – rugpjūtis

- Išleidžiami 2 suaugusiųjų švietimui reikšmingi leidiniai: - *Suaugusiųjų švietimas ir profesinis mokymas*. Informacinis leidinys apie suaugusiųjų švietimą bei profesinį mokymą reglamentuojančius teisės aktus, suaugusiųjų švietimo institucijas, andragogines programas, parengtas LSŠA bei jos partnerių.
- *Švietimas ateičiai ir dabarčiai*. Savaitės konferencijos straipsnių rinkinys.
- 2 –ajame Savaitės rengėjų susitikime dalyvauja regionų koordinatoriai, konferencijos organizatoriai - technikai bei konferencijos moderatoriai. Aktyviais suaugusiųjų mokymo metodais visi dalyviai mokomi dirbti vienoje komandoje, tapti Savaitės ir Konferencijos širdimi. Prie simbolinio Laimės akmens Europos parke susitikimo dalyviai pažada: "Savaitė įvyks ir bus puiki!"

2000 metų rugsėjis

- Remiant Nacionalinei liaudies aukštesniųjų mokyklų asociacijai bei jos partneriui Švedijos darbininkų švietimo asociacijai (ABF) išleidžiamas antrasis Savaitės informacinis biuletenis.
- Išleidžiama Savaitės renginių programa.
- Transliuojama antroji Savaitėi skirta radijo laida.
- Apie Savaitę informuojama žiniasklaida.

Kaip vyko Savaitė

Rugsėjo 25 d. įvairiuose Lietuvos miestuose vyksta Savaitės atidarymo renginiai:

- Vilniuje Lietuvos technikos bibliotekoje 31 Vilniaus miesto suaugusiųjų švietimo institucija pristatė savo veiklą. Parodą atidarė tuometinis Kultūros ministras Arūnas Bėkšta.
- Alytuje ir Klaipėdoje apie suaugusiųjų švietimo svarbą atidarant Savaitę buvo diskutuojama miesto ir rajono savivaldybėse.
- Kaune, Marijampolėje, Telšiuose Savaitė prasidėjo atvirų durų dienomis suaugusiųjų švietimo institucijose arba suaugusiųjų kūrybinių darbų parodomis.
- Panevėžyje atidarant Savaitę buvo iškilmingai pristatytas tarptautinis projektas "Kaliningrado srities, Baltarusijos ir Lietuvos verslininkų mokymo programa".

Rugsėjo 26 d. iš Kauno regioninio distancinio mokymo centro į 7 klases įvairiose Lietuvos vietose transliuojama konferencija "Suaugusiųjų švietimas: situacija, tendencijos, sprendimai." Konferenciją iš Vilniaus Gedimino technikos universiteto nuotolinės klasės sveikina tuometinis švietimo ir mokslo ministras Kornelijus Platelis. Konferencijos svečias – prof. Peter Jarvis iš Didžiosios Britanijos. Konferencijoje priimama rezoliucija, kurioje reiškiamas susirūpinimas suaugusiųjų švietimo būkle Lietuvoje (konferencijos rezoliucija psl....)

Rugsėjo 27 d. Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitete vyksta apvalaus stalo diskusija apie suaugusiųjų mokymosi situaciją Lietuvoje. Be Seimo narių joje dalyvauja LŠŠA prezidentas prof. V.Dienys, LŠŠA valdybos pirmininkė R.Vilimienė, Lietuvos Darbo rinkos mokymo tarnybos direktorius dr. T.Jovaiša, Švietimo ir mokslo ministerijos suaugusiųjų mokymo skyriaus vedėjas dr. E.Normantas

Rugsėjo 27 – spalio 1 d. Lietuvoje vyksta įvairūs suaugusiųjų švietimo institucijų renginiai plačiai visuomenei (plačiau – Savaitės programa, psl....)

Kaip dalyvavome Savaitėje

Įvyko 142 renginiai

Dalyvavo 132 institucijos

Apsilankė apie 13 000 lankytojų

Išleisti 4 spaudiniai

Spauda rašė 34 kartus

Nacionalinė ir vietinės TV parodė 8 siužetus

Savaitei išleista 61.324,00 Lt. Jie gauti iš:

IIZ/DVV 71%

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba 16%

Suaugusiųjų profesinio mokymo asociacija 7%

Nacionalinė liaudies aukštesniųjų mokyklų asociacija 4%

Dalyvių įnašas 2%

Kuo įsiminė Savaitė

Sausi statistiniai skaičiai yra labai svarbūs, tačiau toli gražu neatspindi visos paletės jausmų ir emocijų, kurie iki šios dienos tebegyvi organizatorių, regioninių koordinatorių ir, tikimės, dalyvių atmintyje. Aptardami Savaitę juos pabandėme įvardinti 4 aspektais.

Tai, kas nauja

- Savaitės idėja. Savaitė buvo pirmasis vieningas renginys visos šalies suaugusiųjų švietėjams, suteikęs galimybę pabūti kartu ir parodyti savo veiklą bei reikšmingumą.
- Vaizdo konferencija internete. Ji geografiškai sujungė visą Lietuvą, sudarydama galimybę pamatyti vienam kitą, išgirsti, išsakyti savo nuomonę, diskutuoti.

- Dalyvavimo būdas – laisvanoriškumas. Visi buvo pakviesti, bet niekas nebuvo verčiamas dalyvauti. Jaudino, kai išgirdę informaciją apie būsimą renginį žmonės atėjo patys ir siūlė savo idėjas bei aktyviai jas įgyvendino, nelaukdami organizatorių pagalbos.
- Bendrumo jausmas. *“Dirbu sunkiai ir įtemptai, bet esu ne vienas”*.

Tai, kas liko neįgyvendinta

- Savaitė viešai ir galutinai neapibendrinta ir neįvertinta.
- Nesulaukėme politikų ir valstybinių institucijų atsako.
- Nepakankama reklama žiniasklaidoje.

Tai, kas klydė

- Finansavimo stoka.
- Vyriausybinių institucijų abejingumas.
- Prasidėjusi rinkiminė kompanija klydė bendradarbiauti su žiniasklaida. Kita vertus, nors trumpam privertė politikus pasidomėti suaugusiųjų švietimu ir ateiti į renginius. Tuos politikus, kurie tikrai nuoširdžiai domėjosi Savaitės ir jos idėjomis, o dabar yra savivaldybėse ar Seime, reikia ir toliau skatinti dirbti suaugusiųjų švietimo labui.
- Netinkamas Savaitės laikas. Rugsėjo mėnesį visi užimti mokslo metų pradžia.
- Partnerių ir kolegų atsakomybės stoka.
- Tariamoms konkurencijos baimė.

Tai, kas džiugino

- Geranoriškumas.
- Dvasingumas.
- Teigiamas dalyvių Savaitės vertinimas.
- Minimaliomis lėšomis padaryti reikšmingi darbai.
- Asmeninis žmonių – organizatorių ir dalyvių – indėlis.
- Pasitenkinimo jausmas, į vieną būrį suvedus įvairias institucijas.
- Vienybė.
- Entuziazmas.
- Naudingi, įdomūs ir kokybiški leidiniai.

Pirmoji Lietuvoje suaugusiųjų švietimo savaitė įvyko. Padaryta labai daug – į ramų ežero paviršių įmestas akmenėlis, kurio sukelti raibuliai, net ir praėjus tam tikram laikui, vis dar atsimuša į krantą, dažniausiai atgarsiu “O kas toliau?” Tai džiugina Savaitės organizatorius ir įpareigoja juos, nes matyti, kad klausimai, kuriuos LSŠA kėlė kviesdama švietėjus dalyvauti Savaitėje, tebėra aktualūs:

- Ar egzistuoja Lietuvoje nuolatinio suaugusiųjų mokymosi nuostata?
- Ar įstatymais reglamentuojančios sąlygos tiek juridine, tiek ekonomine prasme yra pakankamos organizuoti sklandų tęstinį suaugusiųjų mokymąsi?
- Ar pasaulinės tendencijos kurti besimokančiųjų visuomenę neaplenkė Lietuvos?

Konferencija “Suaugusiųjų švietimas: situacija, tendencijos, sprendimai”

“Dėkojame Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijai už suteiktą galimybę pabūti kartu ir bendrauti vaizdo konferencijoje. Daugumai Šiaulių, Telšių, Mažeikių rajonų švietėjų tokio pobūdžio renginys buvo pirmasis,” – Šiaulių krašto švietėjų padėka galima apibūdinti svarbiausią nacionalinį Savaitės renginį - rugsėjo 26 d. įvykusią vaizdo konferenciją “Suaugusiųjų švietimas: situacija, tendencijos, sprendimai”. Konferencija vyko Kauno regioniniame distancinio mokymo centre ir internetiniu ryšiu buvo transliuojama į 7 nuotolines klases visoje Lietuvoje: Alytaus kolegijoje, KTU Panevėžio filiale, Utenos kolegijoje, Šiaulių universitete, Vilniaus Gedimino technikos universitete, Klaipėdos universitete ir Kauno Vytauto Didžiojo universitete. Vienu metu konferencijos darbe dalyvavo daugiau kaip 300 suaugusiųjų švietėjų. Konferencijoje pranešimus skaitė prof. P.Jarvis (Surry universitetas, Anglija), prof. V.Dienys (LSŠA), dr.T.Jovaiša (Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba) bei A.Karoblis (AB“Ekranas”). Darbo grupėse konferencijos dalyviai diskutavo apie besimokančiąją visuomenę, suaugusiųjų švietimo įtaką darbo rinkai ir asmens profesiniam tobulėjimui bei apie neformalųjį švietimą kaip pilietinės visuomenės pagrindą.

Skaitytojams pateikiame konferencijos rezoliuciją bei du didžiausias diskusijas konferencijoje sukėlusius pranešimus.

Konferencijos “Suaugusiųjų švietimas: situacija, sprendimai, tendencijos”

REZOLIUCIJA

2000 rugsėjo 26 d.
Kaunas

Ekonominis efektyvumas, pilietinė iniciatyva, atsakomybė, socialinis solidarumas – tai sąvokos, kuriomis apibrėžiami šiandieninės Lietuvos siekiai. Norint, kad jos virstų realiomis, o ne deklaratyviomis kategorijomis, reikia **realiai** dirbti -

Norime pasiekti geresnius ekonominius rezultatus, - turime veikti,
Norime gyventi atsakingų ir iniciatyvių piliečių visuomenėje, - turime veikti,
Norime vadovautis socialinio solidarumo principu, - turime veikti.

Veikti reikia mokytis, - ypač šiandieninėje sparčiai besikeičiančioje informacinėje visuomenėje. Informacija nūdien keičiasi taip greitai, kad turime mokėti ne tik ją sekti ir fiksuoti, bet ir analizuoti, vertinti, priimti protingus bei teisingus sprendimus. Tam reikia žinių, įgūdžių, bei vertybių, kurias įgyjame tik mokydami.

Mokymuisi turi būti sudarytos sąlygos, kurių atsiradimui reikia juridinių, ekonominių bei dvasinių prielaidų. Kad šios prielaidos būtų mūsų valstybėje, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija organizavo pirmąją šalies istorijoje Suaugusiųjų švietimo savaitę. Asociacija, kviesdama – dirbkime kartu - kreipiasi į visus, nuo kurių tiesioginių prievolių Lietuvos piliečiams priklauso šalies ateitis, o taip pat ir į visus geros valios žmones, kuriems ne tas pats, kur ir kaip mes gyvename. Dirbkime tam, kad mokymasis nepriklausytų nuo amžiaus tarpsnių, kad kiekvienam iš mūsų jis taptų nuolatinio atsinaujinimo šaltiniu, kad visi norėtume, mokėtume ir galėtume išvesti Lietuvą į kultūringų, ekonomiškai stiprių, socialiai teisingų pasaulio valstybių gretą.

Mes, Konferencijos dalyviai, kreipiamės, į

Visus Lietuvos piliečius, - jauskime pareigą realizuoti neginčijamą savo teisę mokytis, o tai reiškia - prisidėti prie pažangos savame krašte, kuri prasideda kiekviename iš mūsų, - per asmenines pastangas pažinti ir ugdyti save, per norą kurti grožį ir gėrį tiek asmeniniame, tiek bendruomeniniame gyvenime;

Visas organizacijas, kurios savo veikla sudaro sąlygas tiek atskiriems piliečiams, tiek organizacijoms realizuoti tobulinimosi poreikius. Dirbkime kartu, - politikai, įmonių atstovai, nevyriausybinių organizacijų nariai, mokymosi bei tobulinimosi įstaigų žmonės;

Lietuvos Respublikos Seimą ir Vyriausybę, - bendromis pastangomis sudarykime sąlygas įstatyme numatytai švietėjiškai veiklai, nes tik ilgalaikės investicijos turi didžiausią grąžą, tik investicijos į nuolatinį mokymąsi padės mums kilti ir įsilieti į aukštos dvasinės ir materialinės kultūros šalių būrį. Remkimės ES valstybių patirtimi.

Konferencijos rengėjai įsipareigoja apibendrinti bei įvertinti savaitės patirtį ir numato sukviesti konsultacinį susitikimą, kuriame politikai, suaugusiųjų švietėjai, organizatoriai, vykdytojai ir dalyviai suformuotų esmines rezoliucijoje įvardintų gairių įgyvendinimo sąlygas. Šios pirmosios Suaugusiųjų švietimo savaitės organizatoriai taip pat įsipareigoja tęsti pradėtą darbą, - tokie suaugusiųjų švietimo forumai kaip ši savaitė turėtų tapti tradiciniai Lietuvoje.

Konferencijos dalyviai taip pat kreipėsi į

Lietuvos Respublikos Seimą ir Vyriausybę, ragindami:

- realizuoti neformalaus suaugusiųjų švietimo įstatyme numatytą pagalbą neformaliai švietimui;
- Daugiau investicijų skirti žmogiškiesiems resursams.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministeriją, ragindami:

- palaikyti ir remti užsakomąsias neformalaus suaugusiųjų mokymo programas;
- skatinti suaugusiųjų mokymo distanciniu būdu programų kūrimą.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, ragindami:

- sudaryti sąlygas visose pakopose mokytis neįgaliems žmonėms.

Lietuvos savivaldybes, ragindami:

- savivaldybės turi (privalo) suformuluoti suaugusiųjų švietimo regioninę strategiją ir ją įgyvendinti.
- Atkurti/įkurti suaugusiųjų mokymo klases tuose regionuose, kuriuose iki šiol jų nėra.

Suaugusiųjų švietimo plėtra Lietuvoje

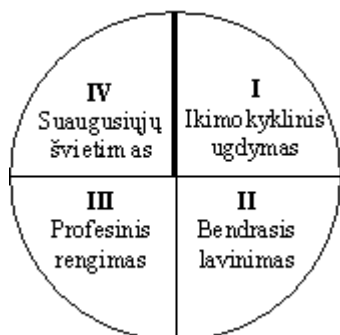
Prof. Vincentas Dienys,
LSŠA prezidentas

Įvadas

Pastaruju metu visame pasaulyje plačiai prabilta apie būtinybę mokytis visą gyvenimą. Tai supranta ir Lietuvos švietimo ideologai: 1992 metais parengtoje Lietuvos švietimo koncepcijoje pasakyta, kad Lietuvoje kuriama permanentinė švietimo sistema.

Visą nuolatinio mokymosi procesą galima suskirstyti į 4 periodus, - ikimokyklinį ugdymą, bendrąjį lavinimą, profesinį rengimą bei tęstinį mokymąsi, - ir pavaizduoti kaip uždara ciklą (1 pav.). Suaugusiųjų švietimas šiame cikle turi dvejopą

1 pav. Nuolatinio mokymosi proceso schema.

vaidmenį. Pirmas, jis įgalina besimokantįjį nuolat atnaujinti savo kompetenciją ir sudaro galimybę neprarasti darbo. Antra, jis garantuoja būsimųjų kartų mokymosi sėkmę. Juk gerai žinoma, kad geras pasirengimas mokyklai yra sėkmingo mokymosi joje garantas, kad geras bendrasis išsilavinimas sudaro galimybę įgyti aukštą profesinę kvalifikaciją, kad kuo aukštesnę kvalifikaciją turi žmogus, tuo labiau jis linkęs nuolat tobulėti ir mokytis. Taip pat yra nustatyta, kad kuo aukštesnis yra tėvų išsilavinimas, tuo didesni yra ir jų vaikų siekiai, t.y. tėvų tęstinis mokymasis daro teigiamą įtaką jų vaikų mokymosi sėkmei. Šiame straipsnyje trumpai apsistosime ties ketvirtojo etapo, - suaugusiųjų švietimo, - Lietuvoje pasiekimais ir problemomis.

Suaugusiųjų švietimas strateginiuose ir teisiniuose dokumentuose

Suaugusiųjų švietimo svarba Lietuvoje teoriškai yra gerai suprantama. Jau pirmajame Lietuvos švietimo sistemos plėtros strateginiame dokumente "Lietuvos švietimo koncepcija" sakoma, kad "suaugusiųjų švietimas yra didžiausia permanentinės švietimo sistemos dalis". Kiek vėliau (1997 m.) parengtoje Baltojoje knygoje "Profesinis rengimas" rašoma, kad "profesinis rengimas yra nepertraukiamas žmonių ugdymo procesas. Jis apima ikiprofesinį ugdymą, pirminį profesinį mokymą, profesinės kvalifikacijos

tobulinimą, profesinį perkvalifikavimą bei profesinį reabilitavimą". Knygoje detaliai nagrinėjamas tiek formalus (darbo rinkos) tiek neformalus suaugusiųjų profesinis mokymas. Baltojoje knygoje "Lietuvos aukštasis mokslas" taip pat akcentuojama mokymo paslaugų suaugusiems svarba, nurodomos trys pagrindinės tokios veiklos sritys: 1) neakivaizdinių studijų modernizavimas ir plėtra, 2) kvalifikacijos tobulinimo kursų aukštojo mokslo lygmeniu organizavimas ir 3) mokslo žinių populiarinimas ir kultūros bei demokratijos ugdymas.

Suaugusiųjų švietimą tinkamai reglamentuoja ir įstatymai. Švietimo įstatymo 1 straipsnyje tęstinio lavinimosi galimybių Lietuvos gyventojams sudarymas yra paminimas kaip vienas iš pagrindinių švietimo sistemos uždavinių, Bedarbių rėmimo įstatyme įteisinama profesinio mokymo galimybė praradusiems darbą žmonėms. Šio mokymo organizavimą detalai reglamentuoja Profesinio mokymo įstatymas. Dirbančiųjų mokymuisi reguliuoti yra priimtas Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas. Jame teigiama kad, visa ši įstatymų sistema suteikia teises garantijas "įgyvendinti įgimtą žmogaus teisę visą gyvenimą ugdyti savo asmenybę, įgyti žinių ir gebėjimų, kurių jam reikia kaip demokratinės visuomenės piliečiui ir tam tikros profesijos specialistui."

Pateikti pavyzdžiai patvirtina, kad sukurta pagrindinė teisinė bazė suaugusiųjų švietimo sistemos plėtrai.

Kur gali suaugusieji mokytis

Statistikos departamento duomenimis, 1999-2000 mokslo metais specialiai suaugusiųjų mokymui Lietuvoje buvo:

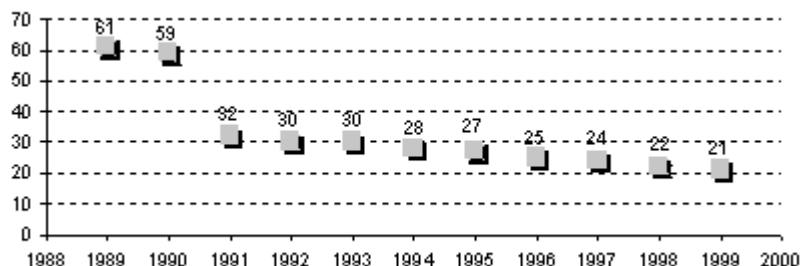
- 21 suaugusiųjų mokykla;
- 14 darbo rinkos mokymo centrų;
- apie 600 nevalstybinių kursų.

Be to, tam tikra dalis (manoma, kad apie 10 proc.) įmonių vykdo savo darbuotojų mokymą. Greta to, suaugusiųjų mokymas galėtų (ir turėtų) būti vykdomas visose jaunimo mokymui skirtose įstaigose, jeigu tokio mokymosi poreikis atsirastų. 1999-2000 m.m. buvo:

- 16 aukštųjų mokyklų;
- 69 aukštesniosios mokyklos;
- 104 profesinės mokyklos;
- 2359 bendrojo lavinimo mokyklos.

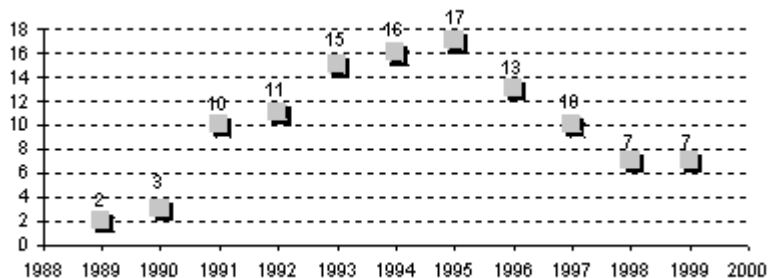
Taigi vietų, kur mokytis, atrodytų, yra pakankamai. Mokyklų tankumas toks, kad atstumas iki artimiausios mokyklos vidutiniškai turėtų neviršyti 5 km. Deja, tik nedaugelis mokyklų moko suaugusiuosius. Tiksliausia informacija yra apie suaugusiųjų formalų bendrąjį lavinimą. Iš 2 pav. pateiktų duomenų galima padaryti išvadą, kad

2 pav. Suaugusiųjų bendrojo lavinimo mokyklų skaičius

specialiai suaugusiųjų bendrajam lavinimui skirtų mokyklų skaičius nuolat mažėja. Vargu ar tai galima laikyti teigiamu pokyčiu. Tiesa, didėja skaičius mokyklų, kuriose veikia suaugusiųjų bendrojo lavinimo klasės. Deja, ir dabar yra savivaldybių, kuriose iš viso nesirūpinama suaugusiųjų bendrojo lavinimu (žiūr. 3 pav.). Iš jų visų pirma

3 pav. Savivaldybių, kuriose suaugusiems nėra kur įsigyti bendrojo išsilavinimo, skaičius

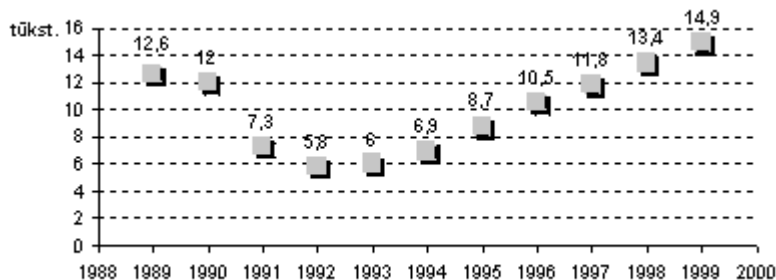

paminėtini Anykščių, Prienų bei Zarasų rajonai. Neįtikėtina, kad juose visai nėra poreikio suaugusiems įgyti bendrąjį išsilavinimą. Vietos valdžia paprasčiausiai nesistengia pakviesti į mokyklas tuos, kuriems reikėtų. Stebina taip pat tai, kad Švietimo ir mokslo ministerijos Suaugusiųjų švietimo skyrius šiuo atveju užima pasyvaus stebėtojo poziciją.

Mokymosi poreikis

Ekonominės suirutės metu (1990-1994) poreikis mokytis buvo labai sumažėjęs. Tai matyti visose švietimo sistemos grandyse, pradedant ikimokykliniu ugdymu ir baigiant aukštoju mokslu. Kaip rodo 4 pav., taip pat

4 pav. Mokinių skaičius suaugusiųjų bendrojo lavinimo programose

mažėjo ir skaičius tų, kurie siekė įgyti bendrąjį išsilavinimą suaugusiųjų mokymo sistemoje. Tačiau poreikis mokytis greitai pradėjo augti ir dabar jau yra pasiekęs aukštesnį lygį, negu buvo prieš ekonominę suirutę. Svarbu dar ir tai, kad nuolat didėja besimokančiųjų amžius, t.y. į mokyklas ateina tikri suaugę, o ne lengvesnio kelio brandos atestatui gauti ieškąs jaunimas. Pavyzdžiui, 20 metų ir vyresnių mokinių skaičius 1997 m. sudarė 30 proc., 1998 m. - 47 proc. ir 1999 m. - 55 proc.

Besimokančiųjų skaičius įvairiuose kursuose auga taip pat. Statistikos departamento duomenimis, kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo kursus įmonėse bei įstaigose, turinčiose Švietimo ir mokslo ministerijos licencijas, 1995, 1996, 1997 ir 1998 metais atitinkamai lankė 95, 125, 157 ir 171 tūkst. žmonių. Tas pats galioja ir besiregistruojantiems darbo biržoje. 1997 metais tik 17 proc. pareiškė norą mokytis, o 2000 metais šis procentas išaugo iki 43. Taigi visuomenės nuostatos sparčiai keičiasi, ir suaugusiųjų švietimo sistema turi būti pasirengusi pasiūlyti norintiems atitinkamas mokymosi paslaugas.

Parama neformaliajam suaugusiųjų švietimui

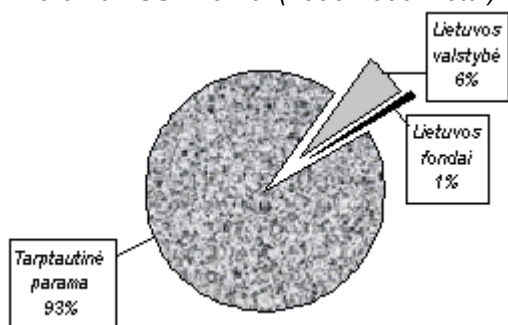
Valstybė pagrindinį dėmesį skiria formaliajam jaunimo bei bedarbių mokymui. Neformalus mokymas, kuris suaugusiųjų švietimui yra svarbiausias, paliktas nuošalyje. Tik atskirais atvejais, pvz. mokytojų, sveikatos darbuotojų, valstybės tarnautojų ir kt. kvalifikacijos tobulinimui skiriamas nemažas dėmesys. 1997 m. atlikto tyrimo duomenimis suaugusiųjų švietimo dalyvių mokymasis buvo finansuotas iš:

- valstybės biudžeto - 51%;
- paties dalyvio - 29%;
- užimtumo fondo - 9%;
- privataus darbdavio - 8%;
- kitų šaltinių - 3%.

Nemažas nevalstybinio sektoriaus vaidmuo suaugusiųjų švietime. Tačiau šio sektoriaus veiklą valstybė remia labai vangiai, ir tai kartais netgi riboja galimybes gauti paramą iš užsienio. Šiam teiginiui iliustruoti pateikiame Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos veiklos (5 pav.) ir suaugusiųjų švietimo savaitės (6

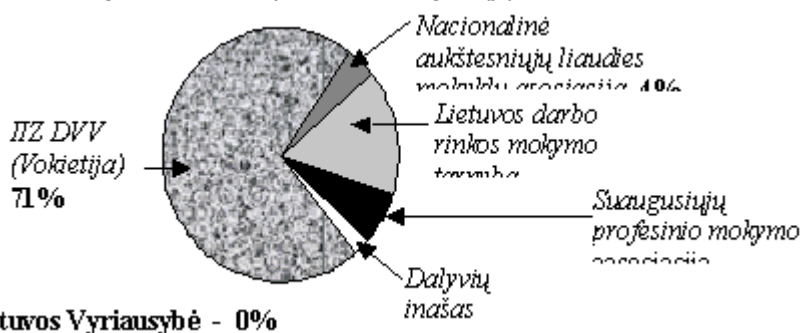
pav.) finansavimo šaltinių suvestinę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvoje esantys

5 pav. Parama LSŠA veiklai (1993-1999 metai)

fondai suaugusiųjų švietimo taip pat nelaiko prioritetine veiklos sritimi. Dar liūdniau atrodo parama, gauta iš įvairių šaltinių Lietuvos suaugusiųjų švietimo savaitei, kuri buvo įtraukta į UNESCO remiamų renginių sąrašą. Šiuo atveju Lietuvos Vyriausybė

6 pav. Tiesioginė finansinė parama suaugusiųjų švietimo savaitei

iš viso nerado galimybės materialiai prisidėti prie šio renginio. Nepaisant to, Savaitė praėjo sėkmingai, įvyko daug renginių, nes stipriai rėmė vietinės institucijos. Organizatoriams talkino apskričių administracijos ir savivaldybės, be jokio atlygio nuoširdžiai dirbo visų LSŠA regioninių suaugusiųjų švietimo informacinių centrų vadovai bei pagalbininkai, Kauno technologijos universiteto distancinio mokymo centro darbuotojai. Prie renginio taip pat prisidėjo Vytauto Didžiojo universitetas, darbo rinkos sistemos institucijos, mokytojų švietimo centrai, mokyklos, bibliotekos, muziejai, teatrai, LSŠA kolektyviniai ir individualūs nariai, įvairios nevyriausybines organizacijos. Visiems jiems nuoširdus ačiū. 2001 metai Europoje paskelbti kalbų metais. Ta proga taip pat planuojama organizuoti renginį, panašų į 2000 m. įvykusią suaugusiųjų švietimo savaitę. Labai norėtūsi, kad Lietuvos Vyriausybės parama šiam renginiui būtų kur kas didesnė.

Kas toliau?

Negalime teigti, kad suaugusiųjų švietime esame pasiekę labai daug. Tačiau jau sukaupta nemaža patirtis naujoviškai organizuojant suaugusiųjų mokymąsi. Yra galimybių sudaryti sąlygas mokytis. Pradėjo sparčiai augti poreikis ir noras gilinti žinias ir tobulinti ar įgyti kvalifikaciją. Suaugusiųjų švietėjų būrys, prasidėjęs nuo nedidelės saujelės entuziastų, smarkiai išaugo ir tapo jėga, kuri gali daruti teigiamą įtaką visuomenės kompetencijai ir kultūros plėtrai. Kad ir ateityje sugebėtume išsaugoti šias pozityvias tendencijas, būtina išpildyti bent dvi sąlygas:

- sustiprinti vidinį (valstybės, NVO, privataus sektoriaus) bei tarptautinį bendradarbiavimą;
- iš esmės padidinti investicijas į suaugusiųjų švietimą.

Tikėsime, kad mums tai pavyks padaryti, ir Lietuva sėkmingai integruosis į Europoje kuriamą žinių ir informacijos visuomenę.

Personalo mokymas "Ekranu" akcinėje bendrovėje – viena pagrindinių veiklos krypčių

Algis Karoblis,
"Ekranas" AB personalo direktorius

Daugiau kaip prieš šešerius metus "Ekranas" akcinės bendrovės darbuotojų mokymui buvo skiriamas tik formalus dėmesys, darbų saugos reikalavimų ir kai kurių pagrindinių specialybių darbuotojai buvo mokomi daugiau dėl ataskaitų. Lėšų mokymui buvo skiriama minimaliai: apie 40 tūkstančių litų metams. Tuo metu bendrovėje dirbo apie 7000 žmonių, šiuo metu bendrovėje yra apie 3700 darbuotojų, mokymui skirtos lėšos buvo tikrai apgailėtinos.

Gyvenimas parodė: kokios sunkios būtų ekonominės sąlygos, gamybos procesą lemia jame dalyvaujantys žmonės, jie yra didžiausia vertybė, todėl "Ekranas" AB buvo suformuotas tikslas - pasiekti tokį darbuotojų kvalifikacijos lygį, kuris leistų kompanijai patenkinti vartotojų reikalavimus išleidžiamos produkcijos kokybei. Užsibrėžtas tikslas yra susijęs su darbuotojų profesiniais sugebėjimais, todėl bendrovėje didelis dėmesys skiriamas specialistų bei vadovų tobulinimui. Be šiuolaikinio supratimo apie valdymą, ekonomiką neįmanoma užsikariauti vietos pasaulinėje rinkoje. Šiandien bendrovėje mokosi visi: ir darbininkai, ir direktoriai.

Siekdami kuo efektyviau panaudoti darbuotojų potencialą susiduriame su dviem pagrindinėmis problemomis:

1. Darbuotojų kvalifikacija neatitinka darbo vietų kvalifikacijos.
2. Darbo užmokesčio sistema neskatina kelti kvalifikacijos.

Darbuotojų pasiruošimo gamybai sistema

"Ekranas" AB nusistovėjo naujų darbuotojų priėmimo sistema. Naujų darbuotojų priėmimas prasideda, kaip įprasta, personalo skyriuje. Čia darbuotojas pakviečiamas pirmam pokalbiui, išsiaiškinami jo profesiniai interesai, pageidavimai, paaiškinama, ko iš jo tikimasi. Po to jo laukia pokalbis su padalinio vadovu.

Į technines specialybes priimami darbuotojai testuojami. Jei testo ir pokalbio rezultatai patenkinami, darbuotojas siunčiamas į Vadybos skyriaus personalo mokymo biurą pirminių kvalifikacinių žinių įgyti, supažindinamas su vidaus tvarkos taisyklėmis, kolektyvo sutartimi. Čia jis mokomas kėsinų gamybos technologijos, jam parodomas mokomasis filmas. Teigiamai įvertinus pirmines žinias, darbuotojas tęsia tolesnį kvalifikacinį mokymą, supažindinamas su pareiginėmis ir darbo instrukcijomis, detaliam mokomas operacijos atlikimo technologijos. Kai kurių svarbesnių specialybių darbininkams pirmus mėnesius globėju skiriamas Vadybos skyriaus personalo mokymo biuro vadybininkas – mokytojas. Darbuotojų, kuriems po pirminio mokymo skiriama darbo vieta, globotojais tampa padalinio meistrai arba specialistai. Nė vienas naujai priimtas darbininkas nepaliekamas be dėmesio: bandomuoju laikotarpiu jis detaliam supažindinamas su technologija, jam suteikiama galimybė įgyti pirminių įgūdžių. Kai kurių svarbesnių specialybių darbininkai mokomi bendrovės mokymo bazėje ir tik išlaikę pradinio mokymo teorinį ir praktinį egzaminą siunčiami dirbti prie technologinių linijų.

Pokalbio vedimo tvarka bendrovėje yra tokia:

1. Priimant vadovaujantį darbuotoją (padalinio viršininką, biuro viršininką, meistą), pokalbį veda personalo skyriaus viršininkas
  2. Priimant specialistą ir darbininką – personalo skyriaus darbuotojas
- Jeigu į darbo vietą yra keli pretendentai, skelbiamas konkursas.

Darbuotojų mokymas

Kiekviena įmonė, priklausomai nuo aplinkos sąlygų, nuo įmonės vidinių veiksnių, suformuoja individualią kvalifikacijos kėlimo ir darbuotojų ugdymo strategiją. Vienos firmos skiria didelius pinigus mokymo biudžetui, o kitos ne. Taip yra todėl, kad, anot G.T. Milkovič ir J.W. Boudreau, organizacijos veiklos strategija, personalo politika, jos kultūra, technologija ir daugelis kitų dalykų daro įtaką darbuotojų mokymui. Vienos firmos ugdo savus darbuotojus, t.y. vidinį potencialą, o kitos yra linkusios samdyti patyrusius darbuotojus, t.y. „pirkti talentą“. Tačiau ir toms įmonėms, kurios samdo išsilavinusius žmones, irgi reikia naujo darbuotojo adaptacijai skirti dėmesį, o tai reiškia - skirti lėšas jo mokymui, supažindinti su kompanijos taisyklėmis, politika bei specifinėmis užduotimis.

Darbuotojų mokymas neapsiriboja vien pradiniu mokymu. Darbuotojai mokomi periodiškai. Personalo mokymo poreikį bendrovėje tiria, jį organizuoja, kontroliuoja ir analizuoja vadybos skyriaus personalo mokymo biuras, nustato padalinio vadovas.

"Ekranas" funkcionuoja sistema, kuri paremta ISO 10015 standartu "Kokybės sistema. Nuorodos į mokymą." Panagrinėję šią schemą pamatysime, kad pirmame etape analizuojamas mokymo poreikis, tam naudojamos anketos, pokalbiai su vadovu. Kiekvienas darbuotojas turi galimybę pasisakyti, kas jam trukdo pasiekti geresnių rezultatų. Surinkta medžiaga analizuojama, tariamasi su padalinių vadovais, sudaromi perspektyviniai planai, nustatomi kvalifikaciniai ir kiti poreikiai. Sudaromi metiniai mokymo

planai ir programos.

Visa ši apdorota medžiaga yra sudėtinė metinės Kokybės programos dalis.

„Ekranas“ AB mokymo sistemos esmę sudaro technologijos reikalavimai, keliami darbo kvalifikacijai.

Bendrovėje yra daugiau kaip 400 specialybių darbuotojų. Anksčiau periodiškai buvo mokomi tik kai kurių pagrindinių specialybių darbininkai, o dabar mokomi visų gamybinių procesų dalyviai.

Dažnai įmonėse yra tokių specifinių darbo vietų, kurioms darbuotojus gali paruošti tik pačios kompanijos.

Tokia situacija yra ir „Ekranas“. Ne vienas darbuotojas, nors ir turintis reikiamą specialybę, yra mokomas pačioje bendrovėje arba siunčiamas mokytis į mokymo centrus. „Ekranas“ yra derinami išorinis ir vidinis mokymas. Bendrovėje sudaromas mokymo biudžetas, į kurį įtraukiami mokymo kaštai bendrovėje ir už jos ribų. Metų pabaigoje sudaromi perspektyviniai planai kitiems metams pagal poreikių analizę ir ateities tendencijas. Į šiuos planus, be numatomų visų mokymo išlaidų ir išlaidų, skirtų vienam žmogui, įeina vykdymo terminai, mokymo trukmė, vykdytojai, atsakingi vadovai bei žmonių skaičius.

Mokymo planuose skiriamas vadovų, specialistų ir darbininkų mokymas. Darbininkai mokomi dažniausiai savo bazėje įmonės specialistų jėgomis, nes beveik visos „Ekranas“ darbo vietos yra specifinės. Visoms pagrindinėms specialybėms yra sudarytos mokymo programos ir jos koreguojamos priklausomai nuo technologijos keitimosi. Darbininkų mokymas skirstomas į kvalifikacijos kėlimo, naujos technikos ir technologijos mokymą, darbų saugos mokymą, perkvalifikavimą.

Vadovų ir specialistų mokymas dažniausiai yra išorinis - kvalifikuotose mokymo įstaigose. Mokymo centrai parenkami atsižvelgiant į temos aktualumą, dėstymo kokybę, kainą, atstumą iki jų. Visi gamybos meistrai išklaušė vadovavimo įgūdžių kursą LOKADOS mokymo firmoje, 28 aukščiausio lygio bendrovės vadovai studijuoja Kauno technologijos universiteto magistrantūroje, daugelis specialistų naudojami įvairių mokymo centrų paslaugomis, tokių kaip Biznio mokymo centras, Ekonomikos mokymo centras, Pramonininkų konfederacijos mokymo centras, Personalo strategijos projektai ir daugeliu kitų.

Techninės žinios gilinamos daugiausia Kauno technologijos universitete pagal atskiras sutartis.

Praktikuojamos stažuotės užsienyje, parodų lankymas. „Ekranas“ bendradarbiauja su universitetais, dalyvauja „Karjeros dienų“ renginiuose, lankosi atskiruose fakultetuose, kalbasi su studentais. Pastaruoju metu „Ekranas“ finansiškai remia trisdešimt studentų, kurių laukia tikslinės darbo vietos.

Perkvalifikavimas

Siekdami lanksčiau panaudoti esamus darbuotojus, bendrovėje taikome gretutinį mokymą, t.y. darbininkai paruošiami dirbti ne tik savo darbo vietoje, bet reikalui esant gali aptarnauti ir kitą darbo vietą. Tai labai aktualu pertvarkant gamybos procesą.

Darbo užmokesčio problemos

Viena didžiausių problemų skatinant kvalifikacijos kėlimą yra dabar funkcionuojanti darbo užmokesčio sistema. Darbo užmokesčio analizė parodė, kad aukščiausios kvalifikacijos technologinių įrengimų derintojų ir dalies specialistų faktinis atlyginimas yra toks pat kaip ir nekvalifikuotų darbininkų, kurie dirba kenksmingomis sąlygomis. Mūsų nuomone, priemokas pagal Darbo apmokėjimo įstatymą, t.y. už kenksmingas darbo sąlygas, už darbą nakties metu, reiktų mokėti ne nuo valandinio tarifinio atlygio (pareigines), bet nuo vyriausybės patvirtintos minimalios algos (kaip už pavojingus darbus).

Mokymo rezultatas – karjeros sistema

„Ekranas“ yra sukurta karjeros kėlimo sistema. Jos pagrindą sudaro anketavimas. Baigiantis metams kiekvienas darbuotojas užpildo savo asmeninę ataskaitą, kur atsakydamas į anketos klausimus gali pareikšti nuomonę apie geriausiai pasisekusius darbus, problemas, iškilusias sprendžiant gautas užduotis. Išanalizavęs atsakymus, tiesioginis vadovas įvertina kiekvieno darbuotojo veiklą. Sudaro tobulinimo ir pavadavimo planą, iš čia matyti kiekvieno asmeninę karjera. Darbuotojai vertinami kartą metuose. Kelių metų įvertinimai analizuojami, sudaromos dinaminės kreivės. Įvertinimo dokumentai saugomi personalo skyriuje. Tai leidžia matyti ir vadovui, ir pačiam darbuotojui jo įvertinimą ir augimą. Šių dokumentų pagrindu sudaromi mokymo planai.

Mokymo išlaidų efektyvumo analizė

Mokymo efektyvumo analizei naudojami šie duomenys:

1. Iš viso skirta pinigų
2. Iš viso apmokyta žmonių
3. Dienų skaičius 1 žmogui
4. Mokymo dienų skaičius 1 žmogui
5. Vidutinė kategorija.

Analizuojami kelių metų kitimai.

Analizuojant ataskaitas apie mokymo išlaidas iškyla kaštų įvertinimo bei pačių mokymo programų efektyvumo įvertinimo sunkumai. Prie mokymo efektyvumo galima priskirti

- darbuotojų požiūrio pasikeitimą
- praktikos kiekybę
- lankomumą
- klaidų kiekį.

Galima būtų nurodyti darbo pokyčius :

- produkcijos kiekybė ir kokybė
- parduodamos produkcijos kiekis
- darbo profesionalumas
- nelaimingų atsitikimų skaičius darbo metu
- vartotojų poreikių patenkinimas.

Būtent pastarasis, mūsų nuomone, geriausiai atspindi mokymo išlaidų panaudojimo tikslingumą. Per praėjusius metus "Ekrane" buvo mokomi 2376 darbuotojai, tai sudaro daugiau kaip 70% visų darbuotojų, mokymui išleista 549 tūkstančių litų, tai sudaro apie 1% darbo užmokesčio fondo. Šiais metais prognozuojama išleisti ne mažiau.

Kaip rodo skaičiai, kasmet didėjant mokymui skirtoms išlaidoms vidutinė darbininkų kategorija auga. 1999 metais planuotas vidutinės kategorijos lygis nepasiektas dėl įmonės restruktūrizacijos, kai kurie padaliniai, turintys aukštos kvalifikacijos darbininkus, buvo pervesti į atskiras UAB.

Be to, derėtų nepamiršti, kad bendrovės kolektyvo sutartyje darbdavio įsipareigojimams vykdyti kvalifikacijos kėlimui ir perkvalifikavimui skirtas atskiras skyrius. Darbdavys įsipareigoja mokymui skirti tam tikrą pinigų sumą, išmokėti atlyginimą gamybos instruktoriams už darbuotojų mokymą, remti bendrovės darbuotojus, besimokančius aukštesiosiose ir aukštesniosiose mokyklose, egzaminų sesijų metu, jei studijuojama specialybė atitinka įmonės profilį.

Savo darbuotojams mokyti įmonė naudojasi ir išoriniais finansavimo šaltiniais, dalyvaudama įvairiose programose. Gana sėkmingai keletą metų naudotasi Europos plėtros ir rekonstrukcijos banko finansuojamų konsultantų iš Anglijos paslaugomis TAM (Turnaround Management) programos rėmuose. Pavyzdžiu galėtų būti konsultacinės firmos "Business Grain" pakvietimas. Panašiai bendrovėje dirbo ir vokiečių visuomeninės tarnybos tarptautiniam bendradarbiavimui SES (der Senior Expertes Service) atstovai. Tačiau neturint patirties vertinti užsienio šalių programų, gana sunku pasirinkti optimaliausią variantą finansinių lėšų paskirstymo aspektu. Užsienio specialistų, lektorių ar konsultantų atvykimą fondai finansuoja tik iš dalies, apgyvendinimo, transporto ir tiesiogines darbo išlaidas padengia pati bendrovė. Įskaitant telefoninius pokalbius, vertėjavimą ar darbuotojų atitraukimą nuo tiesioginio darbo bei kitas išlaidas susidaro nemaža pinigų suma.

Pasak G.T. Milkovič ir J.W. Boudreau, užsienio kompanijos mokymo išlaidas priskiria kapitalo kaštams, kaip pastatus, įrangą. Jei tam tikras procentas skiriamas įrangai, tai pinigų skiriama ir darbo jėgos tam tikriems įgūdžiams išlaikyti. Užsienio firmose galima rasti pavyzdžių, kai darbuotojų mokymui ir tobulėjimui yra skiriama daug daugiau lėšų. Tačiau išlaidų padidėjimas dvigubai per ketverius metus „Ekrano“ akcinėje bendrovėje rodo, kad įmonėje įsisauganti darbuotojų mokymo būtinybė.

Iš viso to galima būtų padaryti tokias išvadas:

1. Mokymo veikla rodo, kad "Ekrano" AB skiria pirmenybę savų darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, o ne naujų darbuotojų samdai.
2. Dėl gamybinės veiklos pobūdžio ir dabartinės eksporto politikos bendrovės vadovybė daugiausia finansinių lėšų skiria profesiniam techniškių specialybių mokymui.
3. Pagal bendrovės kokybės politiką nemažai lėšų skiriama užsienio konsultantų paskaitoms, kuriose ugdomas darbuotojų, o pirmiausia vadovų, mąstymas bei kokybės svarbos įsisauginimas. Bendrovės patyrimas įrodo, kad suaugusių mokymas ir švietimas visą gyvenimą yra neišvengiamas reiškinys.

Savaitės atgarsių kaleidoskopas

"Genys margas, pasaulis – dar margesnis", - sako liaudies išmintis. Pakankamai margas buvo ir Savaitės renginių paletė. Viena Lietuvos krašte jų buvo daugiau, kitame – mažiau. Vienoje vietovėje jie buvo

didesni, kitoje – mažesni. Vienur jie buvo spalvingesni, kitur – rimtesni. Vienus aplankė daugiau dalyvių, kitus – mažiau...

Todėl logiška, kad ir savaitės atgarsiai nevienodi. Vieni kraštai buvo aktyvesni, nušviesdami tai, kas vyksta, kiti – pasyvesni. Kai kurie regioniniai koordinatoriai nuoširdžiau įvertino savo ir kolegų triūšą, kai kurie – ne taip nuoširdžiai. Atsiliepiamų ir vertinimo prašėme iš visų regionų, iš kiekvieno, dalyvavusio Savaitėje, tačiau nė vieno nevertėme to daryti prievarta.

Visą savaitės renginių programą skaitytojai gali rasti LSŠA sekretoriato ir regioninių informacinių centrų būstinėse, o "Savišvietoje" sukasi margas laisvanoriškų Savaitės atgarsių kaleidoskopas...

Alytaus kraštas

2000 m. rugsėjo 25 d. Alytaus rajono savivaldybės salėje susirinko mokyklų vadovai, švietimo skyriaus, Švietimo centro darbuotojai, vadovai, savivaldybės atstovai, kiti svečiai.

Rajono švietimo centro vadovė Lina Andrulėvičienė, pasveikinusi susirinkusius, suteikė žodį vicemerui. A.Vrubliauskas, trumpai papasakojęs apie suaugusiųjų švietimo savaitės idėją, kvietė visus aktyviai dalyvauti.

Alytaus darbo biržos direktorius R.Mačiulis supažindino su situacija darbo rinkoje, kalbėjo apie jaunų žmonių kvalifikacijos tobulinimą, įsidarbinimo problemas ir jų sprendimo būdus.

Savo nuomonę reiškė rajono Švietimo skyriaus vedėjas V.Bigaila, Pupasodžio mokyklos direktorius S.Sabalaiuskas, Butrimonių mokyklos direktoriaus pavaduotojas, kalbėjo administratorius A.Bružas.

Pirmoji diena praleista turiningai, naudinga švietimo darbuotojams, dirbantiems su jaunimu ir kaimo bendruomene. *(Alytaus rajono vicemerą A.Vrubliauską paskelbė suaugusiųjų švietimo savaitės Alytaus rajone pradžia. Antanina Urmanavičienė, Dainavos žodis, 2000 09 27)*

Kauno kraštas

MIELIEJI, vakar dienos vaizdo konferencija pranoko visus mūsų lūkesčius. Jūs pirmieji supratote, kad tokiam įvykiui reikia ruoštis ir mokytis. Mes taip pat išgyvenome turtingą MOKYMOSI situaciją. Ačiū JUMS visiems!!! Labai labai!!! *(Berita Simonaitienė, Kauno regioninio distancinio mokymo centro vadybininkė, vaizdo konferencijos koordinatore)*

Suaugusiųjų švietimo savaitės renginiai nubangavo po visą Lietuvą. Kauno regione dalyvavo apie 1100 dalyvių.

ABF Kalmar apskrities prezidentą G. Karlsoną nustebino Kauno vaizdo konferencija, kurioje G. Karlsonas dalyvavo Klaipėdos distancinio mokymo klasėje. Tokio masto renginio Švedijoje netekę matyti.

Prof. P. Jarvio nuomone, tiesiog neįtikėtina, kad tokio lygio Savaitė organizuota be vyriausybės paramos. To dar nebuvo nei Europoje, nei pasaulyje.

Malonu pažymėti, kad suaugusiųjų institucijų vadovai, VDU dėstytojai negailėjo savo laiko ir pastangų populiarinti suaugusiųjų švietimo Savaitę dar prieš jai prasidedant. Norėčiau paminėti dr. M.

Tereševičienę, Rumšiškių muziejaus dvaro akademijos direktorę G. Šapranaukaitę, KTU Distancinio mokymo centro direktorę dr. D. Rutkauskienę, Leidybos ir informacijos centro "Už gyvybę" direktorę B.

Obelėnienę. Suaugusiųjų švietimo savaitėje VDU doc. G. Linkaitytė, A. Martinaičio dailės mokyklos direktorės pavaduotoja M. Ramonienė honorarus už seminarus Rumšiškių muziejaus dvaro akademijoje skyrė remti kitiems šios savaitės renginiams. *(Vita Krivickienė, Kauno regioninio suaugusiųjų švietimo informacinio centro vadovė)*

Marijampolės kraštas

Marijampolės regioninis suaugusiųjų švietimo informacinis centras kartu su Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija 2000 metų rugsėjo 25 - spalio 01 d. organizavo suaugusiųjų švietimo savaitę.

Savaitės pradžioje suaugusiųjų švietimo institucijose buvo atidarytos parodos. Didžiausia paroda buvo surengta Marijampolės suaugusiųjų mokymo centre. Ją sudarė trys ekspozicijos: pirmoji - skirta Suaugusiųjų savaitei, antroji - Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijai, trečioji - andragoginei literatūrai. Didelė marijampoliečių rankdarbių paroda buvo organizuota Moters veiklos centre.

Didžiausią pasisekimą turėjo SMC prarastas paskaitų ciklas suaugusiųjų sveikatai gyvenimui propaguoti. Ciklą sudarė paskaitos: "Narkomanija ir nusikaltimai" (lektorius D. Račkauskas, Marijampolės policijos komisariato vyr. inspektorius), "Priklausomybių ligos ir depresija" (gyd. psichiatras A. Jasionis), "Narkomanija ir AIDS" (gyd. E. Brokienė). Paskaitų ciklą baigė susitikimas - diskusijos su sveikstančiais alkoholikais ir narkomanais.

Tarptautinis projektas "Dialogas", skirtas tėvų ir vaikų bendravimo įgūdžiams tobulinti, buvo pristatytas Marijampolės miesto savivaldybėje.

Vilkaviškio "Žiburio" vid. mokyklos suaugusiųjų klasėse buvo pravesta diskusijų popietė "Ateities

seminaras". Renginio organizatorė - šios mokyklos direktorės pavaduotoja L. Dambrauskienė. Visą savaitę Marijampolės apskrities mokytojų švietimo centre vykstančiuose renginiuose mokytojams bent keletas minučių buvo skirta pastarajai savaitei paminėti. (*Roma Koncevičienė, Marijampolės regioninio suaugusiųjų švietimo informacinio centro vadovė*)

Šakiai

Rugsėjo 23- spalio 1 dieną Šakių rajone pirmą kartą buvo surengta suaugusiųjų švietimo savaitė "Švieskis ir šviesk". Šio renginio iniciatoriai – viešoji įstaiga "Sintautų akademija" bei Zanavykų – švedų draugija. Beje, daugelio nuomone, ši savaitė nebūtų įvykusi, jei ne "Sintautų akademijos" ir minėtos draugijos "varomoji jėga" – Vitas Girdauskas.

Suaugusiųjų švietimo savaitė prasidėjo Švedijos Adelforso aukštesniosios liaudies mokyklos delegacijos vizitu. Vėliau Zanavykų krašto muziejuje buvo pristatytos edukacinės programos. Tą pačią dieną prie apvalaus stalo diskutavo švietimo savaitės renginių organizatoriai, rajono tarnybos ir spaudos atstovai. Rajono žmonės ypač aktyviai dalyvavo akcijoje "Sveikata – tai turtas". Įvairiuose rajono miesteliuose medikai susitiko su gyventojais. Darbo biržoje įvyko seminaras "Žemės ūkio problemos integruojantis į Europos Sąjungą", pedagogai surengė konferenciją "Dorinio ugdymo efektyvumas", pagyvenę rajono žmonės – "Bočių" klubas sukviėtė į linksmą vakaronę "Mus jungia metai".

Savaitė "Švieskis ir šviesk" rajone vertinama įvairiai. Vienų apklaustųjų nuomone, tokie renginiai neturėję jokios naudos, nes suaugusius žmones jau per vėlu šviesti. Vis dėlto daugelis teigiamai įvertino organizatorių iniciatyvą. Juk kartais žmogui svarbiausia pabūti kartu, pasikalbėti, išklaudyti kito nuomonę. Būnant kartu tobulėjama.

(*"Švieskis ir šviesk" Šakiuose, Rimutė Grušienė, Šakiai, "Valsčius", 2000 09 22*)

Panevėžio kraštas

Didelė atsakomybė ir nerimas užgulė pradedant regione suaugusiųjų švietimo savaitę. Numatyti svarbūs renginiai, kviečiami dalyviai, ruošiami medžiaga. Šiandien, rašant ataskaitą, galima pasidžiaugti, kad viskas puikiai pavyko. Turėjau gerą padėjėjų būrį, tai:

1. Mindaugą Libiką – LSŠA Panevėžio filialo valdybos pirmininką,
2. Vidmantą Jurgaitį – Panevėžio apskrities viršininko administracijos Švietimo inspekcijos viršininką,
3. Skaidrą Kriukiene – Panevėžio raj. švietimo skyriaus vedėją.

Savaitę pradėjom tarptautiniu projektu KTU vadybos mokymo centre Renginyje dalyvavo garbingi miesto ir Lietuvos žmonės: miesto meras V. Jakštas, apskrities viršininas T. Josas, svečiai iš užsienio reikalų ministerijos V. Baublys, P. Čižauskas ir kt.

Į vaizdo konferenciją "Suaugusiųjų švietimas: situacija, tendencijos, sprendimai", transliuojamą iš Kauno į nuotolinio mokymo klasę Panevėžyje, susirinko 36 andragogai iš visos apskrities. Konferencijoje išsakytos mintys sukėlė daug diskusijų

Rugsėjo 28 – ają vyko suaugusiųjų švietimo institucijų paroda-mugė ir debatai "Ar suaugusiųjų švietimas yra prabanga?" Mugėje savo veiklą pristatė 14 suaugusiųjų švietimo institucijų iš visos apskrities, ją atidarant dalyvavo miesto ir apskrities vadovai. Mugė buvo gausiai lankoma, galbūt ir dėl geros propagavimo kampanijos – be pakvietimų ir skelbimų, ją reklamavo miesto televizija ir radijas. Panevėžio TV paruošė reportažą iš parodos.

Debatai apie suaugusiųjų švietimą vyko dviejose sekcijose. Bendrojo lavinimo sekcijoje buvo diskutuojama, kaip suvienodinti reikalavimus, įjungti kaimo žmones, skleisti informaciją. Sekcijos darbe dalyvavo 27 bendrojo lavinimo institucijų atstovai iš apskrities, jai vadovavo R. Kliminskas.

Darbo rinkos mokymo sekcijoje dirbo 36 dalyviai, tarp jų kandidatas į Seimo narius A. Baskas, "Ekranas" AB atstovas V. Bernadickas, Panevėžio ir Pasvalio biržų atstovai, jaunieji verslininkai ir kt. Visi debatų dalyviai džiaugėsi nuomonių pasikeitimu, **dėkojo už galimybę pabendrauti ir pageidavo, kad tokios savaitės būtų rengiamos kasmet.**

Savaitės metu daugelyje suaugusiųjų švietimo institucijų buvo organizuotos atvirų durų dienos, miesto savivaldybėje surengtas apvalus stalas tema "Jaunimo perspektyva: išsilavinimas ir darbas", Panevėžio rajono seniūnijose vyko bendruomenės švietimo dienos "Švietimo pokyčiai – visuomenės pokyčiams" ir kiti renginiai.

Savaitė baigėsi spaudos konferencija apskrities administracijos posėdžių salėje.

(*Zita Gaigalienė, Panevėžio regioninio suaugusiųjų švietimo informacinio centro vadovė*)

Panevėžio apskrities viršininko administracijos posėdžių salėje buvo surengta spaudos konferencija, kurioje apibendrinti visą savaitę Lietuvoje ir Panevėžyje pirmą kartą vykusios suaugusiųjų švietimo savaitės renginiai.

Suaugusiųjų švietimo savaitės organizatoriai beveik vienbalsiai sakė, kad Savaitė praėjo gerai, visi

renginiai ir diskusijos susilaukė nemenko suaugusiųjų švietimu besidominčių institucijų dėmesio ir pageidavimų, kad ji taptų tradicine.

Kita vertus, ši savaitė puikiai išryškino ir suaugusiųjų švietimo problemas, priklausančias, deja, ne tik nuo pinigų. Gaila, bet Lietuvoje, skirtingai nei daugelyje išsivysčiusių šalių, suaugusiųjų noras mokytis yra palygti menkas.

Bet suaugusiųjų švietimo savaitė parodė, kiek daug suaugusiųjų švietimui galima padaryti ir be pinigų: tiesioginis finansavimas jos renginiams buvo labai menkas, o ir tas pats daugiausiai iš užsieniečių. *(Sėkmingai šviesti galima ir be pinigų, Vilija Riaubienė, "Sekundė", Panevėžys, 2000 10 09)*

Telšių kraštas

Suaugusiųjų sistemoje darbuojasi ne pirmus metus, tačiau, kad suaugusiųjų mokymas šiuo metu aktuali problema, nepagalvojau. Mokslas žengia į priekį, informacijos srautai didėja. Kas šiandien yra naujovė – ryt jau bus pasenę. Tad žmogus nuolat turi save tobulinti. Juk tik tekantis vanduo skaidrus, šviežias, naujas. Žmogus gyvenime turi neprarasti smalsumo, optimizmo, atsakomybės netgi sau jausmo, turėti vilties atsinaujinti, žengti koja kojoni su gyvenimu, mokytis iki pat saulėlydžio. Mokytis ir sugrįžti namo - tai du dalykai, kuriuos padaryti nebūna niekada vėlu (ši mintis nuskambėjo per vieną renginį).

Telšiuose dalyvavau keliuose renginiuose. Juose pastebėjau tuos pačius žmones, pabendravusi su jais supratau, kokie jie iniciatyvūs, siekiantys tobulėti, surasti savo vietą. Tai suaugusiųjų švietimui pritariantis branduolys. Visi jie buvo vieningos nuomonės, kad mūsų visuomenę reikia šviesti, kad reikalingi informaciniai centrai, kur žmonės galėtų gauti informaciją jiems rūpimais klausimais.

Suaugusiųjų švietimo savaitės idėja puiki ir sveikintina. Šis renginys tikrai buvo vertas dėmesio. Tai puiki proga susimąstyti apie visą gyvenimą trunkančio mokymosi idėją. Manychiau, kad tik išsprendus finansinius reikalus "vežimas pajudėtų" į visą gyvenimą besimokančios visuomenės link.

Labai malonu, kad pasaulinės tendencijos jau neaplenkė ir Telšių. Ačiū už rūpestį suaugusiaisiais. *(Mintys po Suaugusiųjų švietimo savaitės, Ramutė Ežerskytė, Telšių mokytojų švietimo centro metodininkė)*

Nuo pirmadienio pirmą kartą Lietuvoje organizuojama suaugusiųjų švietimo savaitė. Telšių regione pirmoji savaitės diena prasidėjo parodos "Kai kas apie suaugusiųjų švietimą" atidarymu Telšių K.Praniskaitės viešojoje bibliotekoje.

Į pirmos dienos renginį susirinko suaugusiųjų švietimo sistemoje dirbantys darbuotojai ir neabejingi tam žmonės. Apie formalų suaugusiųjų švietimą kalbėjo Suaugusiųjų vidurinės mokyklos direktorė Fektistija Udalcova, o apie neformalų švietimą – Mokytojų švietimo centro direktorė Vilija Gudauskienė.

Visi pasisakiusieji džiaugėsi, kad žmonės jaučia poreikį mokytis, supranta, kad mokytis niekada nevēlu, pritarė minčiai apie mokymo propagavimą visą gyvenimą. Diskusijoje buvo akcentuojama, jog suaugusiųjų švietimo veikla užsienyje yra labiau išplėsta ir kad mums reikia sekti jų pavyzdžiu. Būtų galima daugiau padaryti, jei didesnę dėmesį kreiptų valdžios atstovai, būtų skiriamas didesnis finansavimas.

Švietimo komiteto pirmininko Vytauto Urbanavičiaus teigimu, gyvenimas labai greitai bėga, poreikiai auga, ir žmonės turime mokytis to, ko jiems reikia. Pirmininkas pritarė minčiai, kad reikia skatinti suaugusiųjų švietimą, nes jei tuo neužsiims mūsų rajonas, tai padarys kito rajono įstaigos, ir lėšos iškeliaus ten.

(Mokytis niekada nevēlu, Kęstutis Urbonas, Telšių žinios 2000 09 29)

Utenos kraštas

Š. m. rugsėjo mėn. 28 d. Vilniaus darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba "Suaugusiųjų švietimo savaitės" rėmuose organizavo Profesinio ir psichologinio konsultavimo dieną Didžiasalyje.

Didžiasalio bendruomenės centre mūsų tarnybos psichologės konsultantės Daiva Balčiūnienė ir Edita Čekuolienė bei Panevėžio darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybos psichologė - konsultantė Regina Majauskienė kalbėjosi su bedarbiais tema "Kaip įveikti nedarbą".

Didžiasalio "Ryto" vidurinėje mokykloje mūsų tarnybos profesijos konsultantė Elvyra Andriuškevičienė, Utenos kolegijos direktorė A. Kaušylienė bei Utenos regioninio suaugusiųjų švietimo informacijos centro atstovas V.Leika susitiko su moksleiviais ir mokytojais. Susitikime buvo kalbama apie tai, kaip pasirinkti profesiją ir mokymo įstaigą.

Visagino valstybės kalbos centro atstovė E.Vaišnorienė vidurinėje mokykloje kalbėjosi su pedagogais tema "Intensyvaus kalbos mokymo elementų taikymas tradicinėje pamokoje".

Gerai tai, kad patys sužinojome apie Didžiasalio problemas, apie Bendruomenės centro veiklą ir apie ten dirbančius ir ateinančius žmones.

Apie profesinio ir psichologinio konsultavimo dieną Didžiasalyje informavo Lietuvos televizijos informacinė laida "Panorama". Siužetas buvo parodytas per LTV 2000 rugsėjo mėn. 30 dieną. *(Roma)*

Narečionienė, Vilniaus darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba)

Mes labai džiaugiamės, kad LSŠA renginys įvyko pas mus Didžiasalyje. Esame labai dėkingi už jį, nes jame dalyvavo nemažai suinteresuotų žmonių, kurie iki šiol neturėjo galimybės tokiuose renginiuose dalyvauti. Esame labai dėkingi gerb. Jonei Sikorskienei, jos pavaduotojai gerb. Romai Narečionienei ir psichologėms konsultantėms, kurios buvo atvykę į Didžiasalį. *(Marija Popova, Didžiasalio lankomosios priežiūros darbuotoja)*

E.Vaišnorienės organizuotas seminaras mums, Didžiasalio vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytojams, buvo labai naudingas, nes praturtino naujais metodiniais patarimais, nauja metodine medžiaga.

Turėjome galimybę pasidalinti darbo patirtimi, aptarėme kai kuriuos mokinių mokymo ir auklėjimo aspektus. *(A.Motiejūnienė, S.Bumblienė, S.Pauliukėnienė, lietuvių kalbos mokytojos, Didžiasalis)*

Didžiasalio "Ryto" vidurinėje mokykloje suaugusiųjų švietimo savaitės renginyje dalyvavo 60 mūsų mokyklos 9-12 kl. mokinių, mokytojų bei 10 Didžiasalio vidurinės mokyklos mokinių ir mokytojų. Renginys pasiekė tikslą – mokytojai ir mokiniai plačiau susipažino su Utenos kolegijos struktūra, specialybėmis, mokymosi ir įstojimo sąlygomis. Buvo aptartos įsidarbinimo baigus šią aukštąją neuniversitetinę mokyklą. Problemos. Malonu, kad joje mokosi ir keli mūsų mokyklą baigę mokiniai, čia persikvalifikuoja laikino vaikų globos centro vadovas, seniūnijos darbuotojai. *(Tadas Jarmuška, Didžiasalio "Ryto" vidurinės mokyklos direktorius)*

Vilniaus kraštas

Parodoje "Mokytis niekada nevēlu" save ir savo veiklą pristatė 31 suaugusiųjų švietimo institucija. Be 150 parodos atidarymo dalyvių, ją aplankė 350 žmonių. O renginių reikia, kuo jų daugiau, tuo plačiau pasklinda informacija...Sėkmės! *(Nijolė Popovienė, Lietuvos technikos biblioteka, Vilniaus suaugusiųjų švietimo institucijų parodos organizatorė)*

Suaugusiųjų švietimo savaitė - tai tikrai reikšmingas mūsų visuomenės gyvenimo įvykis. Labai apmaudu, kad valstybinės institucijos, kurios yra atsakingos už suaugusiųjų ir ne tik jų švietimo politikos formavimą, taip neatsakingai žiūri į tokį svarbų tautos ir jos naujų kartų ugdymo aspektą.

Ir labai džiugu, kad Lietuvoje veikia tokios visuomeninės organizacijos kaip LSŠA, kurios aktyvių ir savo darbui pasišventusių darbuotojų dėka yra įmanomi tokie gausūs ir taip kvalifikuotai organizuoti renginiai, suburiantys draugėn dešimtis tiek formaliajame, tiek neformaliajame suaugusiųjų švietime dirbančių institucijų visoje Lietuvoje.

Ši savaitė turėtų padėti susivokti visiems, kurie iki šiol įsivaizdavo, jog suaugusiųjų švietimas - tai tik mokyklos tiems, kurie laiku nesugebėjo ar nenorėjo įsigyti vidurinio išsilavinimo, kad tai neatsiejamas nuo spartaus informacinių technologijų kitimo profesinis bei asmenybės tobulėjimas, vykstantis visą žmogaus gyvenimą.

Vilniuje renginiai vyko sklandžiai, tačiau būtų vykę dar sklandžiau ir gausiau lankomi, jei visuomenė būtų buvusi labiau informuota. Reklama daro ne tik didžiulę įtaką, ji yra ir viena iš visuomenės švietimo formų.

Tikiuosi, kad konferencijoje parengtas kreipimasis į valdžios vyrus ir moteris bus tikrai išgirstas. *(Daiva Malinauskienė, Soros International House direktorė, Vilnius)*

Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras organizavo nemažai renginių, skirtų suaugusiųjų švietimo savaičiai. Pradėjome savaitei rengtis jau pavasarį. Kovo mėnesį vyko bendra Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos ir suaugusiųjų mokymo centrų bei mokyklų diskusija "Lietuvos kelias į NATO". Ši pamokadiskusija buvo netradicinė, joje dalyvavo URM užsienio politikos planavimo skyriaus sekretorius D.Mereckis, tos pačios ministerijos Informacijos ir kultūros departamento direktorė A.Semaškienė,

suaugusiųjų mokymo centro klausytojai ir jų mokytoja J.Varnienė, Židinio suaugusiųjų mokyklos klausytojai ir mokytoja A.Šivytė bei Akiračio suaugusiųjų mokyklos klausytojai ir mokytoja I.Kažuro. Didžiausias renginys – rudens akcija “Objektai” Žvėryne, skirta šiuolaikinio meno projektui. Objektai buvo kuriami iš buitje naudojamų medžiagų – kartoninių dėžių, šiukšlių maišų. Dalyvavo visos suaugusiųjų mokyklos ir centrai. Kūrybinio proceso metu buvo bendradarbiaujama ir bendraujama, atliekamos grupinės užduotys, ugdomas visuomenės požiūris į šiuolaikinį meną, skatinamos bendrų idėjų išraiškos formos. Akcija buvo nufilmuota ir aptarta kartu su klausytojais ir mokytojais. Visos šios idėjos taip pat aptartos laikraštyje “Stogas”, kurį išleido suaugusiųjų centrų bei mokyklų dailės mokytojai. Švietimo skyriuje vyko dvi parodos – baigiamųjų brandos egzaminų klausytojų dailės darbų paroda, kuri atspindi mūsų mąstymo išraiškos tendencijas, medžiagų ir technikų įvairovę. Retrospektyvinė fotoparoda, organizuota spalio pabaigoje, atspindėjo centrų ir mokyklų pagrindines kultūrinio gyvenimo tradicijas. (Natalja Kimso, Vilniaus suaugusiųjų mokymo centro direktorė)

Padėka

Už tai, kad pirmoji suaugusiųjų švietimo savaitė įvyko sėkmingai, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija nuoširdžiai dėkoja:

Pagrindiniams rėmėjams

- Vokietijos liaudies aukštesniųjų mokyklų sąjungos tarptautinio bendradarbiavimo institutui – IIZ/DVV
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybai prie Darbo ir socialinės apsaugos ministerijos
- Suaugusiųjų profesinio mokymo asociacijai
- Nacionalinei liaudies aukštesniųjų mokyklų asociacijai (NALMA) ir jos partneriui Darbo žmonių švietimo asociacijai (ABF, Švedija)
- Kauno regioniniam distancinio mokymo centrui
- Kauno technologijos universitetui
- Kauno Vytauto Didžiojo universitetui
- Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijai
- Alytaus apskrities viršininko administracijai
- Alytaus kolegijai
- Alytaus verslo inkubatoriui
- Lietuvos socialdemokratų partijos Alytaus skyriaus pirmininkui J Sabatauskui
- Marijampolės suaugusiųjų mokymo centrui
- Panevėžio miesto savivaldybei, merui V.Jakštui
- UAB “Serpantinas”
- Liberalų partijos Panevėžio skyriui
- Panevėžio apskrities viršininko administracijos švietimo skyriui ir inspekcijai
- Dienraščiams “ Sekundė” ir “Panevėžio rytas”
- Televizijos studijai “Pan TV”
- KTU Panevėžio filialo skaičiavimo centrui

Konferencijos rengėjams

Prof. Vincentui Dieniui
Dr. Danguolei Rutkauskienei
Romai Vilimienei
Aurimui M.Juozaičiui
Vilijai Lukošūnienei
Dr. Tomui Jovaišai
Dr. Margaritai Teresevičienei
Beritai Simonaitienei
Laimai Liutkuvienei
Margaritai Jankauskaitei
Vitai Krivickienei

Konferencijos moderatoriams

Linai Andriulevičienei, Alytus

Illuminatai Gaigalaitei, Utena
Vilmai Strupienei, Šiauliai
Loretai Staškūnienei, Klaipėda
Mindaugui Libikui, Panevėžys
Tadui Tamošiūnui, Vilnius

Savaitės organizatoriams

Aldonai Lesevičienei, Alytus
Vitai Krivickienei, Kaunas
Loretai Staškūnienei, Klaipėda
Romutei Koncevičienei, Marijampolė
Zitai Gaigalienei, Panevėžys
Alei Mikalauskienei, Šiauliai
Vilmai Strupienei, Šiauliai
Viktorui Strups, Šiauliai
Nijolei Meilutienei, Tauragė
Ritai Vargalytei, Telšiai
Vytautui Leikai, Utena
Vidai Kamenskienei, Vilnius
Jonei Sikorskienei, Vilnius

Dalyviams

Alytaus krašte

Alytaus regioniniam suaugusiųjų švietimo informaciniam centrui
Alytaus miesto savivaldybei
Alytaus rajono savivaldybei
Alytaus verslo inovacijų centrui
Alytaus verslo inkubatoriui
Alytaus kolegijai
Alytaus verslo konsultaciniam centrui
Alytaus rajono švietimo centrui
Alytaus miesto viešajai bibliotekai
Alytaus rajono viešajai bibliotekai
Lazdijų viešajai bibliotekai
Varėnos rajono viešajai bibliotekai
Senosios Varėnos viešajai bibliotekai
V.Krėvės – Mickevičiaus muziejui
Mardasavo kaimo bendruomenei

Kauno krašte

Kauno regioniniam suaugusiųjų švietimo informaciniam centrui
Kauno švietimo novatorių sąjungai
Kauno socialinių inovacijų fondui
Kauno A. Martinaičio dailės mokyklai
Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo studijų centrui
Rumšiškių muziejaus Dvaro akademijai
Gyvenimo ir tikėjimo institutui
Leidybos ir informacijos centrui "Už gyvybę"
Kauno ryšininkų mokyklai
Energetikų mokymo centro Kauno skyriui
Trečiojo amžiaus universiteto Kauno fakultetui

Klaipėdos krašte

Klaipėdos regioniniam suaugusiųjų švietimo informaciniam centrui
Klaipėdos pedagogų švietimo ir kultūros centrui
Pajūrio aukštesniajai liaudies mokyklai
Klaipėdos aukštesniajai technikos mokyklai
Klaipėdos S.Šimkaus konservatorijai
Naujakiemio suaugusiųjų mokyklai
Klaipėdos miesto etnokultūros centrui

Klaipėdos darbo rinkos mokymo centrai
Klaipėdos savivaldybės mero patarėjai Audrai Daujotienei
Seimo nariui Eligijui Masiuliui
Skuodo darbo biržos informaciniam konsultaciniam centrai
Skuodo P.Žadeikos gimnazijai
Skuodo viešajai bibliotekai
Skuodo rajono "Mūsų žodžio" laikraščio redakcijai
Skuodo muziejui
Skuodo savivaldybės mokytojų švietimo centrai
Skuodo kultūros skyriui

Marijampolės krašte

Marijampolės regioniniam suaugusiųjų švietimo informaciniam centrai
Marijampolės suaugusiųjų mokymo centrai
Marijampolės apskrities mokytojų švietimo centrai
Moters veiklos centrai
SAMARIJOS gailestingumo